

די היא לטון לטיבל
 די קרב בנגלתה יהי
 מסאב עד רמשא
 ודי יכול בנגלתה יצבע
 לבושהי ויהי מסאב עד
 רמשא ודי יסוד ית נבלתה
 יצבע לבושהי ויהי מסאב
 עד רמשא: ויקר רחשא
 דרחש על ארעא שקצא
 הוא לא יחאבד: כל
 דמחבך על סעודה וכל
 דמחלק על ארבעה קל
 סניאות רגזין לקל
 רחשא דרחש על ארעא
 לא תיקליון ארי שקצא
 אינון: לא תשקצון יח
 בפשתכון בכל רחשא
 דרחש ולא תסתאבו
 בהון ותסתאכו ופון בהו:
 סד ארי אגא יי אקבו
 ותתקדשו ותהון קדישין

הנגע בנגלתה יטמא עד הערב:
 והאכל מנגלתה יכבם בנדיו
 וטמא עד הערב והנשא את
 נבלתה יכבם בנדיו וטמא עד
 הערב: וכל השרץ אשר על
 הארץ שקץ הוא לא יאכל: וכל
 הולך על גחון ויז דגחון חצי התורה באותיות
 והיו רבתי וכל הולך על ארבע עד כל
 מרגה רגלים לכל השרץ אשר
 על הארץ לא תאכלום פי שקץ
 הם: אל תשקצו את נפשותיכם
 בכל השרץ אשר ולא תטמאו
 בהם ונטמתם בהם: כי אני יהוה
 אלהיכם והתקדשתם והייתם

רמ"א הגעשם סקין קנד קוב קנו. והאכל
 על פה נכס ע. וכנשה חולין קנד
 קנד. וכל סקין כילס ו ניר סד חולין סו סו סו סו
 כ. גחון חולין סו. לא חאלום יבסו סד. כל
 סקין עכא לפסות ח. כל הסקין סקין ח. ולא
 סמאלו יוסא כו ו סקין סקין סקין ח

הסדר א' שפתי דאבמים
 פה סכחוב לפסו וקל זרע של מים: ז' פי' כפיירא מנקום חסיון
 אכל כסין ומחריס כבש כטונ כסן כטונ כבשכר פי עמוס יד חו
 עמוס עומר: ח פי' שפתי לפיל. והא דפירש רש"י הכל והא דכר פירש
 ז' פי' יל דמדמדיב הכל והאכל מכלתם דליתן שיעור ואכל למשא
 ולמפס"ח כיון דההוא אופן כל לשיעור סומא ס"ה נגליטין סוכין
 בגדים מ"ה קר"י לתאר ולפרש סה"א מ"ל ככר סין
 סרס"ס סין וכל משתעשע קרע בשום דוכחא דליתוכי בעומאס מגם
 יכבם בגדיו: ט פה ספירש איהו אחר וסמאס סה נבלתם סל סקד
 כדי שידבק סוכס פס סנוגס להודים ההכל סניכס סנומאס סה
 סמור פסומאס מגם וכדס' לפיל דל"ב טה טה לפסעיטו: י דיטיט
 סלי בלה. והא דפירש"י לפיל אוכל הנאכל ככ"א ופישרו חכמי' חן בים
 סלויס מסחין ויפת סכילס סרנוגלס דהיינו סילס סלימה. זה איירי פי'
 סד סערב סין סלין וכן פירש כלן. וסרס"ס פירש כסין אחר ספירש
 סרס"ס ססכל לרין סערב סגס דל"ב יאחר רחן כמיס וסרס וניכסי
 ליס. וסמ"ס סגס כ"ל ביהא אוירי דסייט נאח סוכסכיס דוסיסר וימא
 סודקן וסרסר מיכיליס ס"ק דכרבת. וס"ה סכאן וכל כהרתי
 לפי סה לא טה לא לומד על פיטמא סד סרס"ב כהרתי סלס ללמד
 שיעור לגוש ולנוגס פי' סרס"ס ט"ב כרסח אמור וכל סמס וסכר
 סהס כסלר סומאס וסלי סככלת ככסס וסכסינ כסלי וסכלי
 סכיל. וסכרס לי כהרתי וד"ק: ל וס' סמס סילן מוסכ סה על
 סגס ספירש"י לפשו הים לו לפרש על סקד. וי"ל כדי סלס סמס
 דלגס לא יאכל חתי למסר סרס"ס כסססס וכל סכילס דערליס חסי
 לסוס כסליס דכר נמוך וקלר רגליס ספ"ג דלסו סרליס סה וסל ז'ס
 סירס חן קרוי סקין וס"ב דכר נמוך סייט סרליס סכילס וסל סרליס
 ס"ב על סכילס לא חתי סלס לסרליס וסכסס ס"ב לא יאכל לא
 סלי לסוסר סלס דס' כתיב לא סכילס. וס' סד דסי' לפיל כל סוף
 סמסר ס' לפשו לרין לסרס כסין ז'ס. מלפי: ט סס ססולס

כמגם וכן ולא תטמאו באכילת: ונטמתם בהם. אם אחס
 זניי זייט וטאבוט - (כמג)
 זניי זייט וטאבוט ג' (כמג)
 זניי זייט וטאבוט ג' (כמג)
 זניי זייט וטאבוט ג' (כמג)
 זניי זייט וטאבוט ג' (כמג)
 זניי זייט וטאבוט ג' (כמג)
 זניי זייט וטאבוט ג' (כמג)
 זניי זייט וטאבוט ג' (כמג)

R Simon
 (1)

2

את-ה'הם והקרתיו אתה מקרב
 עמה: כי נפש הקשר בקדם הוא
 ואני נתתי לכם על-המופת לכפר
 על-נפשתיכם פי-ההם הוא הנפש
 יכפר: על-כן אמרתיו לבני
 ישראל כל-נפש מקם לא-תאכל
 דם והגד הגד פתוכם לא-יאכל
 דם: ואיש איש מבני ישראל ומן
 הגד הגד פתוכם אשר יצוד ציד
 תיהא-עוף אשר יאכל ושפך את-

ית קא נאשצי יתיה
 קנו עמיה: כי ארי נפש
 בקרא בקרא תיא נאנא
 יהביתיה לבון על-מדתא
 לכפרא על נפשתיכון
 ארי קא תיא על נפשא
 מכפר: כי על כן אמרית
 לבני ישראל קד אנש
 מבון לא יכוד קא
 וגיוריא דיתגידון ביניכון
 לא יכוד קא: ויגבר
 גבר מבני ישראל ומן
 גידרא דיתגידון ביניכון
 די יצוד צידא תיהא
 או עופא די מתאכיל

רשב"ם

שפכים לעריות ואל לשמים: (א) ונשחט
 בעיר, כי אז לא יתא רמיו לאכיל

אשר יצוד ציד חיה או עוף ור' עיקר משם הכתובי הוא לטעות
 שיקר טלה יבול לדי חילול דם טלה בנחמות חין לדיך כדכיר
 כי דכר הוא מוקדו ומועד כמה שנוה' טיתן דדם כל המוכה כמ"ס
 וזמי נחמו לכם על סמכה לכפר על נפשתיכם ואין כפי' מוס טיקר
 הטעם לביטול דם דמ"ס לנפש דם חיה ועוף חלה טיקר טעם
 הביטול הוא חלה יאכל הנפש טעם הכפר ומן מוסס טעם המוסס כולל
 חוץ דם שדרי נחמו על המזכה לכפר על נפשתיכם וכפר' זו ודל
 נפש המורה נפש ומזה חבין מדעתך טעם איסור דדם מוסס מלך
 הנפש כפי זה טעם בזה כלה' חיה ועוף אך הכיפוי הוא לעשות
 היכר טלה יבול לאכלו אבל דם כמ"ס חיון לדיך טיקר כי די לו כוסעם
 טרוח טענת דדם על המזכה וזה כי' לו כי פדם הוא סנה' ומלך
 שאין כפון טיבלת הכפר מהלחן רבו חלבי דדם חיה ועוף חין כוס טיקר
 ט"ס לנפש טעם טיקר במהלחן ט"ס כיפוי והכ"ס מקובל' ובני חזק
 הכרע לגבי מוסס ט"ס בטעם חיה המה במימנס כי כוב המוסס חין
 למזכה כמו שכתוב ד"ס לפי טעם חיה ועוף חין כמנ"ס וזה
 מחוסרי צדק ועליו למדס ט"ס טרוח גדולו לוי כיוקל ומלך סוית הכר
 הכיר עליו כיוחך ים לקום סן יאכל ככפר טעם סלס ט"ס לדיך למטות
 סיכס ט"ס כפי' וז"ל אמרו במסן למדך חור' דכך חרן טלה יאכל
 ככר ט"ס כסומי' זו וטעמו על דכר טעמ' לקמן ט"ס למה כמסוק
 כי ימית ס' לם נטולך וממנה טובלי ככל נגומר ט"ס:

אור החיים

כלי יקר

למעלה: מקרב עמה כמ"ס דרשו ועמה כמ"ס ט"ס ואין
 ידוע הכונה בזה מ"ס' אס סיבויס מדין טרז למה יהיו
 סטוריס כלן ואס חיו מדבר כמי שחיב מדון טרז כגון
 טלה ידעו או לאכנסו ח"ל' לומר: וזכרה' כי יכוון לומר כי
 כריתת הענף הרע מהחילון משיבו כידוע ולזה אמר מקרב
 עמה סירוס כדי שלא יזיק ענף הרע לנדר מטעמו יתברך
 יכריתו וישחר עמה כמ"ס:

כי נפש הכפר וגו'. לדיך לדעת נתיג' טעם למה חוזר זה
 ולפי מה שפירשתי למעלה הן הן הדברים שכתבתי
 שנותן טעם למה תכרת נפש האוכלת לנדר טעם כדס הנפש
 והוא כותן כמובן נפש הנחמי' חלה טעמיו יס' לנו לחקק
 למה אמר נפש הכפר ולא אמר כי הנפש כדס הנחמי' שנתחכם
 ה' להשיב לשואל למה לא אמר נס הכפר כי גם זו היה
 חיות הבהמ' וכשרדם אוכלו יגרוס הנפש כמסנן לז"ל וכן
 נפש הבהמ' הית' ככפר לא כן הוא לא היתה חלה כדמו של
 כפר והדם הוא מחי' הכפר ואין הנפש ככפר כל עיקר
 הכיל' ה' בחכול' אדם כי האדם התמססו' חיותו הוא גם

כלו' נפש הכפר כדס היה הנפש ולא ככפר וחכול' זו לא
 דמב"ן
 כמלאכי השרת וירעין מה שעתיד לבא במלאכי השרת. יודיעין
 סלקא דעתך, אלא אימא שומעין מה שעתיד להיות. שלשה
 בבני אדם אוכלין ושושין בבני אדם, פרוין ורכון בבני אדם,
 ופזיזים בבני אדם. וסבת המיתה פירוד תחברו הוא המהת וכל
 המורכבים וסבת המיתה בקלות יסודות' כאשר נראה גם בעות כי
 מסגי שנבר עליו האש והאוויר והיסודות האחרים בו מקמים הוא
 עם ושרת. וה"ש אלו שאין בהם כן היסודות הכבדים כלה
 שמימתין גדולה יעומו ולא יעשו רענן האכילה ללחך מן חמים
 והאש הרחוקה והלחות כענין האש שחליחך דמיס אשר בתעלה
 ודא ענין תוספתות שיעשו בעלי נגרוסנסי"א לשדים כמנה
 דחובש אשר תישל תאש אשר באויר בנתון וצורך לחחורית כאשר
 דמא האכילה באדם לצורך מה שנתך ממנו, וענין מה שאמרין
 שומעין מה שעתיד להיות כי ממימתין באויר השמים יקבלו
 חתיחות ספי המלות השוכנים באויר והם נגידו ותלי ומשם
 יחדו עם בעלי הנפשים בעתידות כאשר הוא מוסס בנתיסם
 וכאשר אשרש כמקומו בעיה ואלו אינם יודעים במה שעתיד
 להיות לימים רבים ולעיתים רחוקי רק יודיעו בעתיד להיות

בקרוב לו ידעו בנסיונותם שיקבלו מן השמים בנגור לבא ולכך
 תרגם אונקלוס יוכחו לשדים לא אלוה דברו לשרדן דלית ברוין
 צורך, יאמר שאין בהם שום צורך כי לא ימנו רצוק חתידי ולא
 יעשו שום תעלה ונס לא יודיעו ברזוק שישתמר מסנו האדם
 ברעתו והיא לשון הכתוב ג"כ לא אלוה כאלו אמר לא כח ונסמלח
 (כי אלוהים לשון אילות ובה) אליהם, ויאמר שאין בשדים אילות
 ושום כת ולכך אין צורך להם כי לא ידעו גם חייסר לא יקרב,
 (א) כי נפש תבשר ביום הוא ואני נתתי לכם על תמנת' |
 להמשכס מן הכתרס חוה שיאמר שיאמר לנו הרם מסגי שנתנו לנו
 להיות על המזכה לכפר. על נמשוחינו והוא חלק השם כמסס
 תולכ, ונא בקשת לבת אשר דם תחית תענף: אשר לא יקרב,
 נדחת אתחשואל לאמר לו שרצה לתרויקו מכל דם שלא נשבו
 בו אפי"ש שלא עשת כן בחלב כי גבר דמא, ודבר כחב במרח
 הנביכים כי חיו חכסדים מראס זרם ידחשכותו להם למזבחת
 אבל יאכלו מסנו תרציס לתחבר לשדים ולהנבא פרס העתודי
 והתורח חטון להם לעולם להרוס בעניני סבלותם בהפך מחשבותיה
 ולכן אמרת הרם באכילה וסדה כי למדי בתואות לזרדן כל
 הכוזב

הפמרת קדושים

3

במשפטי מאסו ואת הקותי לא תתקו בהם ואת שפתותי חללו פי אחרי ג' וליהם לבם
 הקד: ותחם עיני עליהם משחתם ולא עשיתי אותם פלה במדבר: ואמר אל-בניהם
 במדבר בחוקי אבותיכם אל תלכו ואת משפטיהם אל תשמרו ובגלוליהם אל תמאמו:
 אני יהוה אלהיכם בחקותי לכו ואת משפטי שמרו ועשו אותם: ואת שפתותי קבשו
 סגש אר שורק [תני דאית ביני וביניכם לדעת פי אני יהוה אלהיכם:

פירוש מהנאון מלבים

וגם אני וכן כחש המרגלים נשבע שלא יביאם אל הארץ, והיה הטעם כי: יען במשפטי מאסו כי אחרי
 גלוליהם לבם הרך כי ראה שהסבה מה שמאסו במשפטיו לא היה מפני התאוה והילה"ר, רק מפני המינות שלכם
 הנהך אחרי אמונות ורות והגלולים ואין מאמינים בה', כמו שהיה במרגלים שלא האמינו ביכולת ה', והטעם שהוא מלך
 הכסירה גדול יתר מאל: ותחם עיני עליהם משחתם, כפי"ו הנס שנשבע שלא יביאם אל הארץ לא המיתם תיכף שאז
 היה נשחת הגוי כולו, והסע עיני עליהם, שהחוסה הוא על דבר ש"ל בו לורך, שחתת שאמר תחלה שלא כלה אותם מפני
 כבוד שמו, אחר עתה, שאחר שראה שהסבה שהטעו היה מפני המינות והסרון האמונה, ראה שאל יעכנס ארבעים
 שנה ימדבר וירלו התמדת הנסים וההשגחה וכיו"ד את ה', כמ"ש (דברים כ"ט) אתם רחיתם את כל אשר עשה ה'
 לשיניכם בארץ מזרים וכו' ולא נתן ה' לכם לב לדעת וכו' וחלקי אהבה כמדבר וכו' למען תדעו כי אני ה' אלהיכם, וזה
 היה החסע שידע שמתוך הזמן ילמדו ויאמינו, כמ"ש הו"ל ע"ז אין אדם עומד ע"ד רבו עד ארבעים שנה: ואמר אל
 בגיהם הזהיר את הכנים שלא ילכו כחקי אבותיהם, שהם עדן לא הסירו מנגלוי מזרים ומנימוסיהם, וזהו שהם
 ישמרו חקי ה' ומשפטיו:

מנין המצות בפ' אמור יש בה ס"ג מצות כ"ד עשין ול"ם לאין:

- [רמב] (לאו קט) שלא ימארו כון הדיוט למתים ולתו אל המפורשים בקרוא שנאמר אמור אל הברנים בני אהרן ואמרת אליהם
 לנפש לא ימארו בעמיו:
- [רמב] (טסה ק) שימארו הכתנים לקרוביהם המפורשים בכתוב שהם ששת ואם לא רצו ממאמן אותם בעל כרחם כאשר פסורש
 אצלינו מאבותינו המסובלים על פסוק שנאמר לה ימארו:
- [רמב] (לאו קכ) שלא ימארו כון מטרול יום עד שייערב שמשו כי קודם הערב שמש אחר המבילה נעשה שני למצואת שנאמר
 קדושים יחיו ולאיתיהם ולא יחללו שם אלהיהם:
- [רמב] (לאו קסח) שלא ימארו כון בין גדול בין הדיוט אשה ותה שנאמר אשה זוגת לא יקרו:
- [רמב] (לאו קסג) שלא ימארו כון בין גדול בין הדיוט אשה חללה שנאמר וחללה לא יקרו:
- [רמב] (לאו קסז) שלא ימארו כון כל כון שום אשה גרושה שנא' ואשה גרושה מאישה לא יקרו:
- [רמב] (טסה קו) לקרש זרעו של אהרן ולתקריבו לכל דבר שבקדושה מאחר שהשי' בתי בתם וקרבים ולקחם לעמודי שנא' וקדשותי
 כי את רחם אלהיך דעא מקריב:
- [רמב] (לאו קסד) שלא ימארו כון גדול באהל חמת ואפי' לאותם המתים שחבתה על שאר הכתנים למארו דעא מינו יכול להמארו
 שנאמר דעל כל נפשית סת לא ימא:
- [רמב] (לאו קסה) שלא ימארו כון גדול לא במגע ולא במשא אפי' לאביו ולאביו שנאמר לאביו ולאביו לא ימארו:
- [רמב] (טסה קז) שימארו הכתנים בחללה ולא קפנת ובגרת שנא' דעא אשה בכחולית יקרו:
- [רמב] (לאו קסז) שלא ימארו כון גדול אלמנה ואפי' כן האירוסין שנא' אלמנה וגרושה וחללה זוגת את אלה לא יקרו:
- [רמב] (לאו קסז) שלא ימארו כון גדול אלמנה ואפי' בלא קדושתן שנאמר ולא יחללו זרעו בעמיו:
- [רמב] (לאו קסח) שלא ימארו כון כול מום קבוע בבהמ"ק שנא' איש סורעך לדורותם אשר יהיה בו מום כי מום לא יקרו לחקריב וגו'
 [רמב] (לאו קסז) שלא ימארו כון בעל מום עובר כל זמן שהמום בו שנאמר כי כל איש אשר בו מום לא יקרו וגו':
- [רמב] (לאו קסז) שלא ימארו כון בעל מום להיכל שנא' אך אל המדרבה לא ימא:
- [רמב] (לאו קסח) שלא ימארו כון בעירו מום שנא' ולא יחללו את שם קדשי:
- [רמב] (לאו קסג) שלא ימארו כון מום תרומת שנא' איש איש מונע אהרן ויהא צורע או זב בקרשים לא יאכל עד אשר יפטר
- [רמב] (לאו קסז) שלא ימארו כון חרומה ובכורים שנקראו תרומה שנאמר וכל זר לא יאכל קדש:
- [רמב] (לאו קסד) שלא ימארו כון חרומה שנקראו תרומה שנאמר תושב כון ושכירו תרומה וכל זר לא יאכל קדש:
- [רמב] (לאו קסה) שלא ימארו כון חרומה שנקראו תושב כון ושכירו תרומה וכן בתרומה מת תושב ושכיר שנאמר
 במשח כל ערל אסור בו אף תושב ושכיר האסור בתרומה כל ערל אסור בת דח"ח לכל שאר הקדשים:

ויקרא כא אמור אונקלוס

כא"י ויאמר יהוה אל-משה אמר " נאמר יי למשה
 אל-הכהנים בני אהרן בני אהרן ומימר

תראה אמור אל הכהנים בני אהרן ר"ס ס"ג ימות פס פסוקים כן קדושתן לפ לא חשול ואלתם יכנס קד :

שפתי חכמים

א רלא סים לו לכתוב אלל המגז' אל הכהנים אלל המגז' לסוכר לס
 מלמן ואמרת אליהם לסוכר סגדולים על סקענים וס"ם למת
 לא משחן כס"י נמי דבכ ואמרת דכס"י כס"י קדושים : וי"ל דדכור כוי
 כלל ולא ספדש' עסו סדכור ואמרת סוי סקע ר"ל דכר זה אמור לסס
 כלל סכל נפי אמור סוס סרע קסס לנשי' למת לי כ"י סרעני : ב וקסס
 כלי יקר
 אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם . ופי עדין לא ידענו
 סססססני בני אהרן ססססס ס"ל כ"י סססן גס ססל ססססס
 סכר

ואמרת אלהם לנפש לא יטמא בעמיו ויפיא וינפשו וקראו הקרב

תרמא (ג) ויפיא וינפשו וקראו הקרב ויפיא וינפשו וקראו הקרב ויפיא וינפשו וקראו הקרב

שפתי חכמים

למס אספן רש"י טעם של סוכה בתקום ש"ו לנפש בני אדם ומה"ב
והמרה טעם ו"ק טעם לנפש כל פלי מוריס מנני אהרן. וי"ל רש"י
כיון ששירשד ושמלת אהרן נטוהו לאהרן מן הקטנים קשה לנפש
על הספי בני אהרן בשמלת אהרן ו"ק טעם לנפש בני אהרן
אל בני אהרן ה"א דה"א גדולים אבל לא קטנים לכן אהרן נטוהו
בני אהרן להסיר הגדולה מן הקטנים. אבל השפתי לדפדפי זה מוטמא
הללם קשה ל"ל למכת חכמי. ומתוך כי חכמי בני אהרן ואל סכאי
ה"א יכול חכמי חכמים ח"ל חכמי ר"ל שהוה כהן גמול. ותו. מתוך
רש"י שאל הקטן לו מנול לתוך דהכתיבים עמטע חללים דלמט לכן
לפסיד דחי לא כתוב חכמי אלא בני אהרן ה"א דוחסיל דכני אהרן
שפי סמימס לאסוקי בעלי מוהין לכן אהרן דהכתיבים לנפש בעלי
מוהין. ומתוך דמן בני אהרן אף בעלי מוהין בשמטע ולא ח"י פסוק

רמב"ן

הקטנים ואמר ר"א בדרך המשפ אמור אל הכתובים הפרשה
הנזכרת למעלה כי הם מורי ונעזרי והסוהרים את השם ואמרת
להם הטמא שרם לברם חייבים לשגורם ואינו נכון. ועל דעתו
במשפ הכתוב טעם אמור כמו דבר. אמרי האונת ה' דברי וכן
אמרים אמת. וכן כי היא שפעה את כל אמרי ה' וכתוב בא אל
פדית הדבור אליו כמו ואמרת וירבר משה אל אוהן ואל בניו קט
את המצות כמו ויאמר וכן במקומות הרבה דבר אל בני ישראל
ואמרת אליהם וירא נאמר בשליחות אשר ירצה לתוויר להם טכא
או לחסור הענין או לחיותם מרגלים לחסור בהנה וכן יאמר אמור
אל וכהנים ואמרת אליהם וכמהו בו אמר ה' אלחי ישראל הלוך
ואמרת אל עזקיז מלך יהודה בזה אמר ה' ונג' שפעה דבר אל
עזקיזו וכן ותאמר האשה התקיעית אל המלך וחפול על פנית
אריצו ותשתחו ותאמר השיעה המלך כמו ותברר האשה אל
המלך ותאמר השיעה המלך והנה טעם אמר אל חכמים ואמרת
ואמרת אליהם וענינו רבר אל העם בשום ותיאמר להם ככה בענין בא אל
ישראל כטעם קראה דבר אל בני ישראל שיתאטמו אליך ותאמר
כי במצות אשר הם בעניני הקרבנות יאמר אל אהרן ואל בניו

אור

למתאר שהיה צריך לו בני אהרן הכהנים ודרשות שדרשו
הו"ל במקומות עומדים הגם שידבר בסדר זה ויתבאר ע"ד
מה שאמר ו"ל וז"ל אמר הקב"ה למשה חיו גלה ליואל וכנס
לכני להסתכל במתוכי ע"כ והוא אומר אמור ל' מעלה אל
הכהנים ע"ל לך טעם כהני מסרתו פני מלך ומה היה
התעלה שלא יטמא לנפש אדם במחמרים ו"ל שאין גלה ליואל
זכנס וכו' ומעט זה הקדים הוואר למתואר להסמיד המעל'
לכך היותם כהנים מה שלא היה נשמע כן אם היה חו' אמור
אל בני אהרן : ואמרת אליהם לנפש וגו' צריך לדעת לקה
כפל לו' ואמרתו ו"ל לאמר כמה דרשות ועוד יש לאלוה מילין
והוא ע"ד מ"ג הרמב"ם ס"ג מהלכות אבול ו"ל המעטא את
הכהן אם היו שניהם מזידים הכהן לוקה וזה המעטא עובר
משום ולפני עור וגו' ואם היה הכהן שוגג והמעטא מזיד ה"ו
שטמא לוקה ע"כ וקשה מנין לו להרמב"ם לחייב המעטא
חלקות והרב המגיד ומהר"ק לא אמרו כאן דבר כ"ל הלהס
משנה אהר הכ"י וז"ל בהלכות כלאים כתב רבינו בזה
שהמלכיש כלאי להביר אם ה' הלודש שוגג המלכיש לוקה
ותמה עליו הכ"מ וכתב ששאל זה הרא"ש מהר"ש ולא זכינו
למשובה וכו' ואפי' לו' דמשמע ליה לרבינו דמדאמרין בפ'
ג' מיני דבלי קרא כחצר שלא עשה המעטא כטמא מדבתי
זטמא את רשע נורו משמע דבעלמ' עבדינן המעטא כטמא
ולכן כתב רבינו בפ"ה מהלכות נזירות שאם היה הנזיר שוגג
וזה שטמא מזיד אינו לוקה ע"כ דברי הרב ואינו נראה
דקשה ח' למה לא יהי הנזיר כנין אב לכל החודה כזה
דלא אמרי המעטא כטמא וכו' וכן עו"ס. ועוד האף
דנזיר שהזרף הכתוב למעט משום שהייתו דן ק"ו מתגלחת
שחיב דהא חומר בעומאה מתגלחת ת"ל וטמא את רשע

החורה זידם : ואמרת אליהם. טעמי המנות טעם חייבים
לשטרם לכדם : לנפש. הוא המות : מלת יטמא. מביין התפעל
ודגשות הע"ו להתבלע החי' : וטעם בעמיו. ככל ישראל
טעם עמיו : (ב) כי אם לפארו הקרוב אליו. היה נראה לנו
כי סודתו כמו חזק איש אל כל שאר כשרו טעם כלל וואר כן
פרט לחמו ולאכיו : וטעם בעל בעמיו. קלח יטמא הטעל
כאשתו וכאשר רחינו שחיתוקו רבותינו כי יטמא להשתו
וסמו לפארו כדרך חסכתאה כאשר פירשתי במלת לעם ככרי
ואמר כי ס' בעל גדול טעם ברשותו כמו בעמיו חזק עמו
בעל הפ' הראשון. וטעם להוכיד חמו קודם האב כי הזכר

החיים

וגו' ע"כ ח"כ זולת הק"ו לא היה צריך למעט ומה דרכו
תגדל מדורת הקושי' לרמב"ם מההוא דס"ג מינים. והנכון
כפינו טעמיו של רמב"ם הוא מאות' שאמרו בעמכ' נזיר
דף מ"ד וז"ל ומה שומאה וכו' לא עשה בה מטמא כמיטמא
מגלות לא כ"ש שלא עשה חגלה במקנלה חמר קרא חמר
לא יעבו' קרי ציה לא יעבור הוא ולא יעבור לאהר עד
כאן ופירש"י לא יעביר לו אחר ע"כ פ' אהרה לאהר
שלא יעביר חמר על ראש הנזיר שאל"כ תהיה הכוונה שלא
יעביר הנזיר שער של אדם חמר ופסוע וצריך לדע' כוונת
הש"ס מנין דורש לא יעביר לו אחר אם דורש המסור' הלא
מסור' לא יעביר' הוא ביד' בין ביד' לרי"ש ועוד לכשנאמר
שחין חסרון היו"ד מעכבת אף ע"ס כן עריון חמר חיוב'
לו שזולתה יהיה. משמע' לא יעביר שחיויר לא יעביר
לחקרים. אכן כוונת הש"ס שמדייק מאמר הכתוב חמר
לא יעבור וגו' שה"ל לא יגלה את ראשו או לא יעביר
על ראשו יו"ד בין בית לרי"ש. ויחזור אל הנזיר האמור
בסמוך ויחלה החיים' בחמו' עליו לא כמש' החמר שלא
כפיו אל המתגלה כאו' חמר לא יעבור משמעות הדברים
יגידו שאמר המעשה בין על יד המתגלה בין על יד חמרים
והוא מאמר הש"ס קרי ציה לא יעבור הוא ולא יעביר לו
אחר פ' משמעות החובה תגיד לאמר הדבר בין על יד
בין על ידי אחר ומאמר קרי ציה אינו מדויק אלא מלכיש'
המכוון בחיוב' והבן. ומעשה כמו כן נא' בין כלאים שאמר
וכבר כלאים שטעמו לא יעלה עליו ולא אמר לא תעלה עליו
משמע שלא על המעל' עליו לחוד מלוא אלה על המעשה הוא
מלוא שלא יהי' בין ממנו בין מהולל ולזה טעם הרמב"ם
שהמלכיש כלאים לחזירו מזיד לוקה וכמו כן נאמר בטעם

4

8

ספר

אמרי בינה

חלק ראשון

הירושים לאורח חיים ויורה דעה

ובסופו קונטרס

מאיזה שאלות ותשובות

מאשר חנני השי"ת בחמלתו עלי הפעוט

מאיר. בן לאאמ"ו הרב הגאון ודריף המנוח מו"ה יצחק איצק אויערבאך וזלה"ה בעה"ם ספר דברי חיים על ד' חלקי הש"ע בן להגאון המנוח מו"ה חיים זצלה"ה בעה"ם ספר דברי משפט על ח"ם ולמעלה בקדש מדור דורים גדולים צריקים וסודו עולם זיע"א • מלפנים היתי עבד לעבדי ה' לשרת בקדש בק' קוואהל וק' קויל היקרה וק' קאליש המעמירה יצ"ו במדינת פולין של רוסיא יר"ה וזכותי לקבץ על יד ולסדרם ולהדפיסם פה עיר הקדושה ירושלים תובב"א • רב תורות לאל ב"ה וכה ימלא ה' משאלותי לסדר ע"ג ולהדפיס חלק השני חירושי אה"ע וח"מ אשר בעוה"י נכבדות מרובר בו • ה' יגמור בערי לטובה ולא ימוש תוה"ק מפי וספי זרעי וזרע ורעי עד עולם :

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
 ע"י חיים תשס"ז

כלל וליכא איסור מלאכת חילול שבת מ"מ מדרבנן מלווה אצוי למנוע דלא ליחי וליסרך למטען ירגיל אותו שלא יחלל שבת כשיגדל ;

אגב ראיתי שם בחשבונות רעק"ה ז"ל שרעה להציע רחיה דמתעסק מקרי עבירי מהא דהמולח כלאים בצגדו פושטו אפי' צוק ואם הוה חינו יודע שיש בו כלאים ואחר רוחו נריך להגיד לו אפילו צוק אי מתעסק ל"ה איסור דאורייתא הא כיון דא"י שבצגדו כלאים הוה מתעסק וכחצ לדחות דללאים דהאיסור הגאחתי חיתום הוה כמו חלבים ועריות דמתעסק חייב . ולא זכיתי להבין דכריו הא כיון דשמואל נקט רק חלבים ועריות משמע דדוקא בחלו דהוי חכילה איסור דנכנס תוך הגוף ועריות שפועל כל הגוף בזה חייב שכן נהגה ולא בשאר הגאחות . ורחיה לוח מש"ס פסחים (דף ל"ג) תאמר במעילה שכן אם נחטין להתחמם בגיזי חולין ונתחמם בגיזי הקדש שמעל ועי"ש בר"ש הטעם דבמעילה ונתעלה בשגגה כ"ז כתיב ולא כתיב בה מיעוטא כדכ' בשבת מלאכת ממשבת וכתיב בשאר מלוות אשר חטא בה פרט למתעסק . וכן איתא שם דחייב במעילה מתעסק בחינו מתעסק בקוביע ידו לכלי ליעול חפץ וכך ידו בשמן של קדש למעל והכל מטעם דלא יש מיעוט' ומה נריך זה הא חייב מטעם שכן נכנה ח"ו דהגאחתי סיבה וחיתום לא חשבינן לחייבו מתעסק בחינו מתעסק אי לאו דוחטאה בשגגה כל דהו כתי' . וכן משמע מדברי רמב"ם פ"א משגגות דלא הוליא לחייב מתעסק רק חלבים ועריות מבוחר דהמפעט וכן בשמן המשתמה אף דנהיה נו"מ פטור בו מתעסק [ומה של"ע בדברי רמב"ם (פ"ו ה"א) ממעילה שכת' לא מעל עד שיפגום בהקדש שוה פרוט' בחותו דבר עלמו שנהכ' ויכוין ליהנות ויפגום ויהגה כחתה עכ"ל . הא מש"ס פסחים הנ"ל מבוחר דבמעיל' אף חינו מתכוין במתכוין כצר עמדתו בזה במ"א] הרי מבוחר דהגאחתי סיבה וחיתום ילא מן הכלל ומתעסק פטור . וכן מבוחר מדברי הר"ן פ' גיד הנשה דמפרש פלוגתייהו דאצוי ורבה בע"ז שבת תיבה אם ריתו מילתא חו לאו מילתא דאצוי סובר דהוי כשתיה ממש ולכן חסור דהוי במתעסק בחלבים דחייב ורב' סובר דל"ה כשתיו' רק כהנאה בלבד ובחילו מתכוין מותר הרי דמלך הגא' מתעסק פטור רק בחלבים ועריות בלבד חייב . ובמ"ש עוד שם לרזן אם מתעסק הוה שגגת עבירה יש בזה משום שביחת עבדו אם עבדו אמר שרואה לקלור זה התלוש והרצ ידע שהוה נחובר ע"ש יש להחזוק דאף אם נאמר דלא נעשה איסור מלאכ' במתעסק נו"מ הא עבד דוקא מלאכת רבו חסור ולא על מלאכת עממו מוחה רבו ח"כ י"ל לענין מלאכת רבו הוי דומי' דבהמתו או קטן שמלווה עליו ומרפינן מהשבתו למלאכתו כן נמי בעבד ויש לברר בזה אי"ה : L

סי' ת . הא דלא ספינן לקטן איסור בידים וילפינן מדם ושרי'טס וטומאה לכל החור' כולה יש להחזוק לכחור' באיסור עשה מנ"ל דלא טובל למילף מבייביהו דלאזין חמור . ובש"ס יבמות (דף קי"ד) דבביא הב"ס מוה"ס דחין חוששין שמה יאכילנו תרומה עמאה אף דל"ה רק איסור עשה כמ"ש רש"י שם נראה דהש"ס מדמה איסור עשה לאיסור וחומר לאו וכן דבביא שם מהא דחין חוששין ביונק שקן דל"ה ג"כ רק בעשה דהוי' מן הטמא [וראיתי דר"מ שם שעתד בזה בה"א דיונק שקן ולא אדע לנוה לא הקדים להעיר מהא דתרומה עמאה] . וראיתי בה"ד (כ"י קב"ה) שכתב' דברי מהר"ם דביטול מ"ע ספינן ל'י' והקב"ה מפרכה הש"ס מתרומה עמאה דליכא רק עשה וכת' לחלק בין איסור הבא מכלל עשה לבין ביטול פגם מ"ע עי"ש . ומ"מ יקשה מנ"ל לחסור מדאוריית' איסור הבא מכלל עשה כיון דחין בו מלקות . ובפ"מ חו"ס ב"ש"ל אברהם (כ"י שמ"ג) כת' חו"ל ובמ"ע אם מוחה י"ל דתליא בפלוגתא לרמב"ם דמייביהו ילפינן יש לומר עשה דקיל חין לגמדי ולעור דמדרבנן י"ל דחין לחלק בין עשה לל"ה עכ"ל . ותמהני הא עכ"פ מבוחר בסוגיא לפנינו דאף בע"ש מוחה . אולם נרא' דיש מקום לומר דבע"ש חינו מוחה עליהן מדאוריית' רק מדרבנן כיון דלא טובל למילף מבייביהו דג' קרתי ובש"ס הפריך למ"ד דלמזוין להפרישו היינו דאם מדאוריית' מזוין להפרישו באיסור ל"ה מ"מ באיסור עשה עכ"פ מדרבנן מלווה להפרישו . ומשני בתרומה דרבנן היינו כיון דגוף האיסור ליחא כ"ח בעשה לא החמירו בו דרבנן :

לכבוה חין שומעים לו מפני ששכחתו עליהן ומבוחר בש"ס שם בקטן עושה ע"ד אצוי שיודע להבחין שוה טוח לאצוי ועושה בשבילו וזה ל"ה כאוכל נבילות מדפסחי' דחין כ"ז מלווין להפרישו רק כמיסוף ל' בידים וכמבוחר בכ"י יבמות סוף פרק החרש דאף בשאר איסורין בעושה ע"ד אצוי הוי כמו דספי ל' בידים וכ"כ הש"ג פ' כל החצו ועי' רש"י"א שבת ר"פ מי שהחשיך דזה חסור מה"ת בעושה ע"ד אצוי . וח"כ ממילא הא דכתוב בתורה לא תעשה כל מלאכה אמה וצנך שיינו בעושה ע"ד אצוי וכ"כ הרמב"ן פ' יתרו הזהירו בשבת שלא יעשו הכנים קטנים מלאכה לרעתיהו וברלוטיו :

ולבאורה קשה הא ילפינן משרטים ודם ועומתת ככניס לחסיר רחמנא גדולים על הקטנים שלא להחילי אותם בידים איסורין כמבוחר סוף פ' החרש וכמ"ש הב"י חו"ס (סי' שמ"ג) דמסס ילפינן לכל איסורין וח"כ למה נריך קרא באיסורי שבת שלא ללווח לקטן לעשות מלאכ' הא ילפינן כבר מכל איסורין . וח"כ דמזה ילפינן בעושה ע"ד אצוי חייב אצוי להפרישו ח"כ לא נילף בכל איסורין משבת דחמור ואיסור סקילה בזה ההמירה החורה להפרישו אף בעושה ע"ד אצוי משא"כ בשאר איסורין . וע"כ הסברא פשוטה בעושה' על דעת אצוי הוי כמאכילו בידים ח"כ למה נריך קרא כלל בשבת . וראיתי בס' מוהל מאת שעמד ע"ז והעלה בל"ע . ובס' מק"ל מקש' עוד למאן דסובר דיש לומר דהנך קרתי דדם ושרי'טס הוה אף אם מעלמן עושים בית דין מלווין להפרישיהו ומנייהו ילפינן לכל החור' יקשה דנפשוט מנהו דנריך קרא עבי שבת דחי כ"ז מלווין להפרישו בכל איסורין מ"כ"ש שבת דחמור :

ונראה הא ידוע דקטן מעשה יש לו ומתעבה חין לו ואף מהשבתו יוכרת נוחך מעשיו לית ליה מדאורייתא כמבוחר בחולין (דף י"ג) וידוע דבשבת מלאכת מחשבת אסרה התורה ומתעסק בעלמ' פטור ולא שם מלאכ' הוה רק כשמכוין אל המלאכ' . לכן חי' לאו דגלי לן קרא בשבת להסיר גדולים על הקטנים לא היינו יכולים למילף נדה ושרי'טס דשם מתעבד איסור' אף אם אוכל הקטן בלא כונה בדקיימ' לן מתעסק בחלבים חייב שכן נהגה . וכן בטומאה אף בהעדר שום כונה מ"מ נעמא גופו לכן הזהיר' החור' הגדולים על הקטנים משא"כ בשבת היינו אומרים דלא מתעבד שום איסור במעשה הקטן כיון דכל מעשיו הם בלא דעת וכוהה וכמעשה בהמה ח"כ כמו דהזהירה התורה לישאל על שביחת בהמתו כמו כן הזהיר' על מלאכת השו"ק ובעושה ע"ד אצוי דלא דעת ומתעבת אצוי מלרפינן לנפשיו של השו"ק והוי כאילו עושין מעשה מלאכת מחשבת . ואף אם עושה ע"ד אחר שאינו אצוי ג"כ חסור דכיון דעושה ע"ד אחר מלרפינן נעשה שלו למחשבתו של החור' וחסור לתעבד מלאכה ע"י . ואף דבעבד העושה ע"ד אחר מותר כמו שכחתי לעיל מדברי השו"ב רש"י"א היינו עבד דיש לו דעה ומחשבתו אמרינן אדעתא דנפשי' עבד משא"כ קטן וכבר כתבתי לעיל דעבד קטן י"ל לחסור . וכמבוחר מדברי רבינו ירוחם מוצא בכ"י (כ"י של"ד) דלאו דוקא בעושה ע"ד אצוי רק בדברו כהוה אבל גם בעושה ע"ד אחר ג"כ בכלל הזהירה דלא תעשה כ"מ . וכן נראה מרי"ם פ' ניו שהחשיך חמור משו"ק דכ' חוס' ח"כ דעושה ע"ד אצוי חסור ומחי קבול לבו אימא דאורייתא במשור'ק שאינו אצוי . אלא משמע דבדבר דחין חילוק בין עושה על דעת אצוי או אחר רק אם עושה ע"ד גדול הוי כמו דנעשה מלאכת מחשבת דמלרפינן מעשה הקטן למחשבתו דישאל הגדול . וכן משמע מדברי רש"י יבמות (דף קי"ד) שכ' אבל הנך מפתחות דר"י לא הודיעו שנלכדו שם ולא הכיר בדעתו שנוח לו . ולמה ל' לזה דינמא ח"כ ר"פ דבר עלי ועליא וליטיילו שם שאינו כמו אלא ודחי דכ"מ שבושה ע"ד הגדול שביחתו על הגדול . וגילתה לנו החורה לנוהב מלאכתו של הקטן בעירוף מחשבת הגדול . ואם עושה ע"ד עלמו לאו שם מלאכ' היא כלל מדאורייתא דלאו בר כונה הוה ולא הוי מלאכת מחשבת רק כמתעסק בעלמ' ומ"מ מדרבנן נולד מלוות חינוך חסור להריגין בחילול שבת אפי' בדברים ששם משום שבת כמבוחר ברמב"ם וס"ע (סיומן שמ"ג) דאף דל"ה שם מלאכה כלל מ"מ אף מתעסק פטור אבל חסור כאשר העלה רבינו הגדול עק"ה ז"ל בתשובה (סיומן ח) וממעטינן מחשבתו מדכתוב אשר חטא בה אבל עבירי' נעשית ומה דמועטינן מטעם מלאכת מחשב' אסרה חור' רוח' ליהא יוארת מחשבתו חינוך גדול אלא לאו (ס"א) :

ספר

15

אהי עזר

כ"ל

שאלות ותשובות באורי סגיות הערות והארות בכמר מקצועות בהלכה
בהלקי שולחן ערוך ובעניני קדשים.

חלק אבן העזר.

מאת

היים עוזר גראדוונסקי
ווילנא.

בהאזנם הדב האון סיה דוד שלמה וצל בן האון גדול בחזו מיה משה ארי לייב האקדה
האבריק איזיע.

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org

11

צדק י"ל פ"פ מה שהקשו עמ"ש"כ הרמב"ם בסוף הל' מחלוקת אסורות דא"פ אין ב"ד מל"ל מלוא על חביו לגטור בו ולהפרישו דא"כ אמאי לריך לאוקמי בטובה פ"ד חביו דהיינו משום ספי' בידים, הא אף בליט טעשה פ"ד חביו אין שומעין לו לכבוד משום מלוא על חביו לגטור בו. חולס זה יחשב עמ"ש"כ הרמב"ם בפכ"ד מה' שנת סכ' רקען המוצר על שבות דרבנן אין ב"ד מל"ל והק' המור והה"מ הא קי"ל דאף בדאורייתא אין מל"ל וכחש"כ הרמב"ם פלמו, וכ' ע"ז מהר"י פאסי שהובא בב"י כס"י סמ"ג דחש"כ הרמב"ם נבי שבות לא קאי ארישא דקמני אין ב"ד מל"ל אלא הסיפא דקמני ואם הניחו חביו אין מחחינן בידו וקאמר דהיינו באיסורי דרבנן דוקא אבל באיסורי תורה ממחין ב"ד ביד חביו שלא יניחו לפשות איסור כחש"כ בסוף הל' מאכ"א. ומפורש בד' מהר"י פאסי דחש"כ הרמב"ם דאף דאין ב"ד מל"ל מלוא על חביו לגטור בו ולהפרישו הוא דוקא באיסורי דאורייתא ולא באיסורי דרבנן, אמנם זה דוקא למה דקיי"ל דאין ב"ד מל"ל אבל למחן דס"ל דב"ד מל"ל בדאורייתא י"ל דגם באי דרבנן אף דאין מל"ל לכו"פ מ"מ יהי' חביו מלוא לגטור בו ולהפרישו. וה"כ א"ש קו' הגמ' ביבמות דמדמשי רי"ח בטובה פ"ד חביו דהוא מטעם ספי' ש"מ דס"ל דקא"ל אין ב"ד מל"ל דהוה ס"ל דמל"ל הו"מ למימר דאין שומעין לו משום מלוא על האב לגטור בו דשי"ך גם בדרבנן למחן דס"ל בדאורייתא ב"ד מל"ל, וע"כ דס"ל אין ב"ד מל"ל אף בדאורייתא ובדרבנן גם מלוא ליבא על האב לגטור בו כח"ש מהר"י פאסי וע"כ הולך לאוקמי בטובה פ"ד חביו ומטעם ספי' וכח"ש הרשב"א דבכה"ג טעושה לנורך הגדול שי"ך איסור ספי' גם בדרבנן.

יש לישב בזה ד' פוס' ביבמות דפ"ה ד"ס ולר' מתיא שכ' ובהרומה גמי אסירא וקיימא שביא זרה, ורביס חמכו ע"ז הא אף אם היא בת כהן אסורה בטרומה משום ונסמאה, וגם הרש"ט בהנחות חמה ע"ז, ולפ"ש"כ אפשר דגם טעשה דאפקה רחמנא בל' סומאה רין ההגת סמאה יש לה ואך שי"ב' לאו זרה היא ול"א גבה הדרה לאיסורא קמא דכבדת היא אלא דאיסורא דונסמאה רביע עלה ולא נאסרה כ"א באכילת אבל לא בהנחה של כילוי משח"כ לטעמא דהוי כורה ואסורה אף בהנחה של כילוי.

וראייתי כעת כס' בית אפרים מו"ד שכ' ג"כ דהאיסור הוא פל הגדול שנהנה משחן זה כנאה של כילוי לנורך ישראל, ואש"פ שהכהן מותר להאכיל לעבדיו ולהחמיתו מ"מ קטן זה שהוא ערל גרע דהא לאו בכלל מקנת כסף הוא וגם אינו אוכל משום דחסיב יליד בית, כיון שהוא ערל ואחמשת מחושב ושכיר ולכן אסור לכהן לסוך לכן כמו ישראל אף בלא הטעם דסיכה כשמי' וה"ה לקטן ערל שהוא אסור לשוכו, וזה מ"ד, אבל לא ארע אחרי שאינו גז ורק ערל מהכ"ה מאסר הנאה זו של כילוי מה שכן לערל קטן.

הרשב"א הק' בחי' לשכת כהא דקטן שנת לכבות אין שומעין לו דמקסי הגמ' מוס למ"ד קא"ג אין מל"ל והק' הרשב"א הא כבוי הוי משאל"ג דא"ל לפתח והאחמ"ד ובדרבנן כו"פ מודו דאין מל"ל. ותי' דיל' דהכי פריך דש"מ קא"ג ב"ד מל"ל אפי' בדרבנן וקשה לכו"פ, ומשני בטובה פ"ד חביו, דאפי' דלד' הרשב"א דלמ"ד אין מל"ל מותר אפי' ספי' בידים באיסור דרבנן היינו דוקא לנורך הקטן אבל בטובה פ"ד חביו לא. וד' הרשב"א סמוכים דלפ"ז מאי מקשה ביבמות והאמר רי"ח בטובה פ"ד חביו ומוכיח דס"ל דאין מל"ל הלא אף אי ס"ל מל"ל מותר בדאורייתא אין מל"ל, וכבר תמה ע"ז כס' כחונת פוס' והניח בלפ"ג.

ולכאן הי' נראה להרן בפסיקות דקושיה הגמ' היא דאם איסור דמל"ל ס"ל לרי"ח הו"מ לאוקמי מחני' כנזכר דאיכא אי' דאורייתא כגון בלריך לפתח או אליבא דרמי' דמלאכה האל"ג חייב (וכח"ש הרשב"א נופי' ביבמות) ומדמוקי לה דוקא בטובה פ"ד חביו משום דבלא זה בכל גווי אין מל"ל.

ועוד נראה למחן רי"ל דכמו למ"ד אין מל"ל דל"י' הרשב"א נחמין חד דרגא ובדרבנן אפי' ספי' בידים מותר ואפי"כ כ' הרשב"א דזה אינו אלא לנורך הקטן אבל לנורך הגדול אסור לספות בידים לקטן אפי' באיסור דרבנן, כ"כ למ"ד דבאי' דאורייתא מל"ל ובדרבנן אין מל"ל יהי' ג"כ חילוק זה דהיינו דוקא בקטן הטובה לנורך פלמו אבל בטובה לנורך הגדול יהי' מלויין להפרישו אף באיסור דרבנן. ובאמת מלינו בירושלמי שביא הרשב"א בחי' לשכת קריא דגרמין שם אבל קטן שנת לכבות אין שומעין לו ומקשה לא כן חנו ראו אוחו יולא ומלקט פשעים איך זקוק לו ומשני חמך יש לו נורך בפשעים הכא אין לו נורך בכבוי, כרי דאף למ"ד אין ב"ד מל"ל ס"ל לירושלמי דבטובה לנורך הגדול מל"ל. ואף שכ' שם הרשב"א שזהו שלא כדרך הגמ' שלט, היינו דלגמרא דידן למ"ד אין מל"ל אין חילוק וגם בטובה לנורך כגדול אין מל"ל אבל למ"ד בדאורייתא מל"ל י"ל עפ"י דטובה לנורך גדול גם באיסור דרבנן מלויין להפרישו. ולפ"ז י"ל דהכי מקשה גמ' דיבמות דהי הוה ס"ל לרי"ח דקא"ג ב"ד מל"ל לא הו"ל לשמוי' בטובה פ"ד חביו דהיינו ספי' בידים דגם בל"א"ה ב"ד מל"ל כיון דכבוי הו' לנורך חביו כח"ש בירושלמי.

ובזה יתישב ג"כ מה"ק הרשב"א לר' הרמב"ם דמלוא על האב להפרישו אף אם אין ב"ד מל"ל דא"כ כנדה דמ"ו דאמרי' דאיכא איסורא לאותן המזוהרין עליו ומקשה כנח' ש"מ קא"ג ב"ד מל"ל לימא לא לריבא לחביו שמוהר עליו. ועוד הקשה הרשב"א ע"ד הגמ' כנדה שם דהא קאי החם אי מופלא הסל"א דרבנן וכמו שפירש"י שם וה"כ מאי קאמר ש"מ ב"ד מל"ל הא בדרבנן לכו"פ אין ב"ד מל"ל. ולפ"ש"כ א"ש דהכי פריך דא"כ דקא"ג ב"ד מל"ל בדאורייתא א"כ גם בדרבנן פכ"פ האב מלוא לגטור בו והיינו דקאמר כנח' דאיכא איסורא לאותן שמוהרין עליו והיינו חביו, אבל אם גם בדאורייתא אין ב"ד מלויין דאו בדרבנן גם האב אינו מלוא וכחש"ל וא"כ מאי איסורא איכא להמזוהרין עליו. [ומלאתי מקלת דברים מזה כס' מלא הרושים וכשו"מ הרמ"ן].

ורגה הרשב"א בחי' לשכת קטן כ' בר"ה כשהיא מהלכת וכו' וכל שבגופו איכא איסורא דאורייתא אי אמרינן לקטן למישבד איכא נמי איסורא דאורייתא דכתיב לא חאכלום וכי' ולשיל גמי הניח קטן שנת לכבות אין שומעין לו ואוקימנא כנח' בקטן הטובה על דעת חביו כלומר ועובר בזה משום לא תפשה מלאכה אחת ובנך עכ"ל.

ובס' מולל מאש החה דלמה לריך קרא באיסורי שבת בטובה פ"ד חביו שהוא כשין ספי' בידים דנילף מכל איסורי תורה בספי' בידים אסור, וכס' אחרי בינה פירך דבקטן אין לו מחשבה, וכשנת מלאכת מחשבת אסרה תורה, ואין שם מלאכה רק שחכוון למלאכה, לכן אי' לאו דגלי קרא בשבת לשהיר גדולים על הקטנים לה' היינו יכולים למיילף מדם ושרטים דשם איחשביד איסורא אף אם אוכל בקטן כלא כוונה, וכן בטומאה אף בהפטר בוס כונה מ"מ נשמא גופו לכך כזכירה בטורה הגדולים על הקטנים. **מח"כ**

12

משא"כ בשבת, וכעשה ע"ד תבין דלא דעם ומחשבת אביו
מלרשין למעשה ובי כאלו עשין מעשה מלאכה מחשבת,
זה חובן דבריו.

אבל לפי דבריו יקשה לפי הס"ד דלא מיירי בעושה ע"ד
אביו מאי טעמי דמלווין להפרישו, ק"ו דבאמה אינו
עושה פנייה כלל, דקטן אין לו מחשבת, וכן מאי דמקשה
מיבמות קי"ד דמוכח מור' יומקן דמכני בעושה ע"ד אביו,
חבל בלא זה אינו חייב, משום דבי"ד אמל"ל, הא יש לוהר
כיון דקטן אין לו מחשבת להכי אין לריך להפרישו רק
בעושה ע"ד אביו שמלרף בזה מחשבת אביו, ואפילו אם
יחא דמחשבתו ניכרת מסוף מעשיו מדרבנן מיכו איה ל'
הא בנאיסור דרבנן אין כ"ד מלווין להפרישו לכו"ע, וכס'
אמרי בינא כפז שכוז משום מלווה חטף, אפי"פ שאין לו
מחשבת (ועי' בל"ח ח' מש"כ בזה).

אבל מה שיקשה דהא קטן אין לו מחשבת בפסוקי נראה
דאפי"פ שאין לו מחשבת וכונה, מ"מ הא יש לו
מחשבת במילי דעלמא, שרואנו לכנות את הנר או לפוליא
סולא לכו"ע, והא דמלאכס מחשבת אפרה תורה הייט
אם עשה בעתה שמתכוון להסוך מחובר זה והסך מחובר
אמר, או שלא פירי נכ כמתאר ככ"ק כ"ו שגפ"ל אכן
מחיקו ולא הכיר נכ, וכן לא דמי לטומאה שאין לו
מחשבת כמתאר במלנין י"ג, ביינו דהתם בצינא מחשבת
לשמות הכלי, וכל הכלים יורדין לידו טומאתן כמחשבת
אבל בשבת אף דמלאכה מחשבת אפרה תורה הא לא בעיך
מחשבת רק שלא תכ"י טעום בכונסו, וככ"ג לא שייך
לומר דקטן אין לו מחשבת, דמכוון הוא למעשה שפועה,
וגם גדר מחשבת לא שייך בזה בשבת כמ"ש הסו"מ כריש
זכאים כד"ה זכאים דקטן גרע דאין לו דעה להבין שכן
קדשים וכו' ובחולין כונס מחיבה יש לו, וכ"ג בשבת כונס
מחיבה יש לו כמחשבת שהוא עושה.

והא דאליטריך מרי קרלי בשארי איסורים ובשבת נראה
דלאו דלא תאכילום אינו עובר אלא כיכא דפסי
בידים, ול"ה הרשב"א גם באומר לה כהפריה עליו ואכלי
הוי כפסי בידיה (ובמחירי) ביבמות שם כ' דעלי ואכלי אין זה
ספי' בידיה), אבל בשבת אפי' אם אינו אומר לו רק
עשה בעלמו ע"ד אביו עובר על לאו דשנייה, ומשנה לא
ילפיין על שארי איסורים דאז מדין שביחה כמו שביחה
עבדו דלא שייך בשאר איסורים, ומדוקק בזה לשון
הרשב"א, (כד' ק"ג בשבת) דמסתמיה כחב דכל שבגופו
איכא איסור דאורייתא חי אמרינן לקטן למיבד איכא נמי
איסור דאורייתא דלא תאכילום, והיינו משום עשי' ואחירה
עובר משום לא תאכילום, אך בעושה ע"ד אביו שאין בו
עשי' ואחירה עובר בזה משום ל"ה מלאכה אמה ובג' (אלא
דמ' הרשב"א ביבמות שם דמדמה שארי איסורים לשבתומביא
ראי' מהנ"ל לי טעם וכו' דאפי' בעושה ע"ד אביו אמרינן כ"ד
מל"ל, הא בשבת עובר מלך דין שביחה דאחה ובג' ומאי ראי'
לשארי איסורים ועי' במשנת יעקב ס' ק"ו ול"ל דהרשב"א
כאן לא נחיה לדרשא דהמכילתא, וס"ל דאסור רק מדין
ספי' ולא כמו שכ' בשנת ק"ג ול"ע) אולם עדיין קשה למאן
דס"ל דב"ד מלווין להפרישו, למה לריך קרא בשבת הא לא
גרע משארי איסורים, וכן הקשה בחשו' חקרי לב כמו
שכונס באמרי בינא שם:

ובת' חת"ס הארי"ח ס' פ"ג עמד ג"כ ע"ד הרשב"א הנ"ל
שהחיל בלא תאכילום ומסיים בל"ה מלאכה ונבאר
דמלאו זה דל"ה מלאכה אמה ובג' וגו' ובמסך ילפי' לאו
דמתער כעושה מלאכה הוא עם לירוף הכנסה וכו' מוזכר
כמו על בנו, ומומר כן מביחש וכו' אבל כשהקטן עושה
מלאכה עלמו לים ב"ה הא לאו ומ"מ אים ב"ה משום לא
תאכילום כדפסי ל"ה בידיה וז"ש הרשב"א דאם הייט מסיימין

לו עובר בלא תאכילום אפי' בשל עלמו ואי עשה ע"ד
אביו איכא נמי משום מתער כמתער אחר בכחמו עכ"ד,
אמנם גם לרד"י יקשה למ"ד דב"ד מל"ל דאפי' בעושה
לנוכך עלמו להפרישו ולרד"י אחאי אינטריך הא
דל"ה מלאכה אמה ובג' שכ' הרשב"א, וע"כ ז"ל דלמאן
דאיה ל"ה דקא"כ ב"ד מל"ל איה ל"ה דב' כחובים כחלים
כא' הין מלמדן ולא ילפי' מלא תאכילום לשאר איסורים
כמ"ש בב"י בס' ש"ג, ומס"ה אינטריך קרא דל"ה מלאכה
אמה ובג' גבי איסורי שבת, אמנם עדין יקשה לשי' הסוברים
דגם בכל איסורים מל"ל מן התורה ודלא ככ"ה, ובס' בית
אפרים חו"ד סי' ס"ב כ' דהך דרשא דמכילתא דל"ה
מלאכה אמה ובג' לכושר גדולים על הקטנים אינו אלא
אסמכתא בעלמא, חבל מר' הראשונים לא משמע הכי:

ושמעתי מאלוה ומיודעי הגאון ר' חיים מוולוז'ין →
דלכתי אינטריך קרא דל"ה כל מלאכה אמה
ובג' דמשום לאו דלא תאכילום לא הוי אלא איסור בעלמא
כשאר איסורים משא"כ משום ל"ה כל מלאכה הוי איסור
דשבת דחמיר כדאיהא ביבמות ד"ו שאני לאו דשבת דחמירי
ופירש"י דק"ל מחלל שבת כעובר ע"ו:

בר' ור"אית' בס' בית הלוי ח"א סי' י"ג שנתפורר ג"כ
פל קו' הגמ' ביבמות שם דארי"ח בעושה ע"ד
אביו דהא כיצו אהר"ר דהוי משל"ג ובדרבנן הא לכו"ע
אין כ"ד מל"ל, ומי' דמשל"ג שאני דשיקר מלאכה
דאורייתא היא, אולם מד' החוס' בשבת קפ"א ומכרש"א
וכ"י מוכח דגם משל"ג לא שאני משאר איסורי דרבנן
לענין מל"ל, וכמ"ש בשלמו במסקנא דכ"י. עוד בקשה שם
לשי' הרשב"א דבדרבנן גם ספי' בידיה מותר מהא דתורה
דל"ה דקאמר מעשה בפומביהא והטביליה קודם לאמה
ועריך בגמ' והא תרומה חו"ל אינה אסורה אלא למי
שמומחה יולאח עליו מנפשו וה"מ באכילה אבל כנגיעה
לא ומשני לא נלכח אלא לכוונה שפן של תרומה דסיכה
הוי כשהי', וברי תרומה חו"ל הוי דרבנן וגם הא דסיכה
כשפי' כ' הסו"מ שם דל"ה אלא מדרבנן ואפי"ה הולכנו
לכפיילה ומומח דלא ספינן לקטן אפי' איסורא דרבנן,
וכבר קדמוהו בחירושי הר"ן לנדפ שם שר"ה ג"כ לכוונה
מד' הגמ' דלא כהרשב"א וכ' ולי אפשר דכיון דסיכה כשהי'
הסבין אופה ברי הן כמסתמין תרומה בידיה ומשום איסור
הסבין הטביליה ולא משום איסור הסינוק עכ"ל, ובהתם
קשה דאם משום איסור טומאה מה שייך זה לסיכה כשהי',
גם הא תרומה חו"ל דהוי דרבנן מותר למטאופה, וכן
הקשה שם בס' ערוך לנר, וז"ל בכונס סר"ן דפי' אכילה
אסור לפמא גס תרומת חו"ל דרבנן, וע"כ כ' דכיון דסיכה
כשהי' הוי איסור משום הסך דמסתא הכרומה פי' אכילה,
וכ"כ בס' בית אפרים חו"ד סי' ס"ב בכונס הר"ן ל

והנה בסיף הס' כ' שם בבית הלוי לישב ד' בעה"מ
גכ' בספ"ג דר"ה דמטוב דרבנן לא אמרי' מלווה
לאו ליכנסו ניטו וק' ע"ו דבגדירים דל"ו דאמרי' דלא
ילמדנו מקרא במקום שנטלין שבר על המקרא ול"ה ריו"ח
איירי בפסוק טעמים דל"ה אלא מדרבנן דמש"ס הוא
דמותר ליטול שבר ע"ו, וכיון דל"ה אלא מדרבנן יאסר
ללמד מקרא גס במקום שאין נטלין שבר ע"ו משום הנאת
הלמד גופי' כיון דל"ה אלא דרבנן ובמלווה דרבנן הא לא
אמרי' חללה"ג, וכ' לישב פי"פ שי' הרשב"א דבאיסור דרבנן
מותר לספות בידיה לקטן וסמא לומדי מקרא הו קטנים
וכיון דבאיסור הוי משום הנאת לישור פסוק טעמים דהוי
רק מדרבנן מש"ס ל"ה רק איסורא דרבנן ומותר לספות
בידיה ולהכי מוקים לה במקום שנטלין שבר על המקרא
וכי

13

שק"ג ע"מ יש נדירה והא גם חי לין נדירה לא סוי אלא
 איסור ספק ופי"ג דגם איסור ספק לא ספיין ל"י לקטן.
 ובנכונות מלא הדופים שם פסיד על ק"י הפוס' הא כיון
 דשה לביס אבות לאו דאורייתא ל"ה אלא איסור דרבנן
 כמ"ס הרשב"א עכ"ל, והנה לש"י סר"ן כיון דבקטן לא
 שייך מינו לין טו איסור משום שלא למטייו, וה"ל אם
 מדרבנן שייך מינו בקטן וסוי שלא למטייו מדרבנן הא
 נדרבנן יש נדירה, אבל באמת מו' הפוס' ש"י דפסס
 ילפי' מלא תאכלום ולא אסור אלא דומיא דשרלים ונבלת
 אבל כמ"ס דליכא חינוך מלוא שרי, מוכח דלא ס"ל כש'
 סר"ן נדרים אלא ס"ל דמכיון דמדאורייתא ליכא מעורב
 בקטן סוי איסור דאורייתא, ש"כ דלפי' כתי' רפ"א במערכה
 ח' ש"כ ג"כ דאיסור ספק אסור להאכיל לקטן, וכ' דגם
 להרמב"ם דכל ספק דאורייתא מהימא לקולא ורק מדרבנן
 אסור מ"מ הך איסור דרבנן חמיר משאר איסורין דרבנן
 כיון דהוי הספק בדאורייתא ואסור להאכילו לקטן. אמנם
 מ"ס שם למיל מזה לעקפק ע"ד המג"א כפי' ש"ג שהסב
 ד' הפוס' להא דמחנכן קטן בחקיעת שופר בשבת דהא
 הפס סוי דרבנן אבל שלא למניו דמדאורייתא אסור להקטן
 מה מהני בזה חינוך מלוא להסיר איסור דאורייתא, באמת
 מלי' הפוס' עמקן נראה דס"ל ג"כ דהוי דאורייתא ואמפ"כ
 מותר משום חינוך מלוא, ובפסדת הפוס' י"ל לפי שי'
 התרש"ד דליכא איסור על הקטן אלא משום דהאי למיסרך
 לכשיגדיל א"כ הכא דלכשיגדיל יס' בכלל מינו ל"ש לאסור
 ספי' צידים בקטנותו וחילוי וכו כונת הפוס' כמ"ס דכיון
 דליכא חינוך מלוא שרי, אולם כ"כ לעיל דזה לא שייך
 אלא חי נימא דאיסור ספי' אינו אלא מדרבנן והא אהמרי'
 סוי א"ש דברי הפוס' נפשיעות, אלא דמל' הפוס' לא
 משמע הכי, ובס' שמודי אור חי' ה' הפוס' דאיסור דשלא
 למטייו אינו אלא איסור עשה ול"ד ללאו דשניס וח"נך
 דכתיב בכו לא תאכלום, הולם כבר הוכח לעיל שהתרש"ד
 כ"י מתרומה טמאה דשייך דין הפרשה או ספי' צידים גב
 באיסור עשה, ולפלא שלא הביא במעמדי אור ד' התרש"ד
 דכ' ג"כ להביא ראי' מתרומה טמאה.

וכיו ריות ממון דהוא איסורא דאורייתא ולא ספיין ל"י
 צידים, ואינו מוכן דאסו משום דשמלוא היא מדרבנן גם
 האיסור האמרי' וכלל האיסור הוא הסגלוא ומכיון דבמלוא
 דרבנן ל"ה מלל"ג סוי סגלוא ואסור מדאורייתא דמלי'
 ספי' אם נכנה מדבר שהוא דאורייתא או דרבנן כיון
 דשכ"פ מינו נכנה.

כה) ב"ס' אמרי בינה כל' שנה ס' ו' כ' דמנואר מו'
 רבנו ירוחם שהובא בכ"י ס' של"ד ורלא
 דוקא בעושה ע"ד אכיו רק שדברו כהוא אבל גם בעושה
 ע"ד אחר סוי ג"כ בכלל חזקה דלא תפסא כל מלאכה,
 וכן נראה מר"פ מי שהתעורר בני חמור ומשור' דהקטן
 כהוס' הא בעושה ע"ד אכיו אסור, ומלי' קשיא אימא
 דאיירי במשור' שאינו אכיו ומשמע דסברו דלין חילוק בין
 עושה ע"ד אכיו או אחר אלא דעושה ע"ד גדול, וכ"מ
 מדרש"י ביבמות ק"ד ש"כ אבל הך מפתחות דר' ינחך בר
 ביסנא לא הורישו שנאכרו שם ולא הכיר בדעמו שכוה לו ולמ"ל
 לזה דילמא ר' פוח ל"ל דלידבר מלי ומלימא שאיט בנו אלא
 ורלי דכ"מ עושה ע"ד הגדול שניחתן על הגדול עכ"ל.
 ולכאורה י"ל בזה משה"ק לעיל בלות י"ג ככני בפירא
 דליבט"ל אם פסח דוחה שבת, והרי ס' אפשר לשחוב
 ע"י קטן: ולפ"ד האמרי בינה הוה א"ש דהא אסור
 מעשה ל"ם כל מלאכה אף באחר שאינו אכיו. אולם באמת
 איט נכון, דרבנן ירוחם וכן בכ"י לא הזכר כלל הא
 דלי"ם כל מלאכה, ולא איירי הר"י אלא מדין ספי' דס"ל
 דעושה ע"ד הגדול סוי כלאחר לו לפסוק ומיקרי ספי'
 צידים, וכוה צודאי לין נפ"מ בין אכיו לאחר, אבל אינו
 שובר משום ל"ה כל מלאכה אסא ובכך אלא אכיו אבל לא
 אחר כמו שגראה מו' הראשונים.

כו) בספק איסור דאורייתא חי ספיין ל"י צידים, הנה
 הפוס' ביבמות ק"ד כהא דלימא שם דמארי'
 הקילו כ' בחירושם הכני דאי לא הא דכדמאי הקילו הוה מתמרינן
 כ"י לענין להפריש הקטן כיון ש"ס לחוש לספק סביל דהויה
 דאורייתא, ומוכה דגם באיסור ספק מפרשינן, אולם לדין
 דלין מנ"ל ורק ספי' צידים אסור א"כ לש"י הרשב"א
 ובאיסור דרבנן לא נאסרה ספי' לקטן יש מקום להסתפק
 אם ניתא דספיקא דאורייתא מהימא לקולא ורק איסור
 דרבנן יש בו, דמתא בספק כל תורה החזירו יומר וכמ"ס
 הו' לענין הפרשה, ואמת דהרשב"א ס"ל דספק דאורייתא
 מהימא לחומרה ורמב"ם דס"ל דספק איסור מהימא לקולא
 ורק רבנן מתמירו בספק דאורייתא הא ס"ל דגם איסור
 דרבנן אסור לספוק צידים לקטן, אלא דמימ' יש להסתפק
 להסוברים כהרשב"א דלין ספי' צידים באיר' וגם דספק
 מהימא לקולא. וגם להרשב"א ע"גו משמח"ל דהאיסור ספק
 אינו אלא מדרבנן גנן במרי ומרי דהוי ספיקא דרבנן
 ומדאורייתא חוקמה אחיקה או הכא דליכא חוקה דאחרת
 או רוב שאינו גמור וכמ"ס.

ל"ש לעיין בפסחים דפ"ה דהקטן גמ' ש"ה יש נדירה
 ומשי ר' דרז' ש' לביס מ"מ, פ"י דשה לביס אבות
 לאו דאורייתא והקטן שם בחיים' הליך מאכיל פסח שלא
 למטייו הא אסור להסוק צידים, ולכאורה אף דלין נדירה
 מ"מ ספק ומוכח דגם באיסור ספק אסור לספוק
 צידים. אולם י"ל דלפי' ס' הגמ' דשה לביס אבות לאו
 דאורייתא לא שייך מניו גני קטן מדאורייתא ומניו מדרבנן
 לא מהני מהימא וגם ספק לא סוי אלא איסור ודאי דשלא
 למטייו מדאורייתא (וס"ל להפוס' כאן דאף דלא שייך מינו
 בקטן מ"מ אסור ל"י משום שלא למטייו דלא כש"י הפוס'
 והרשב"א וסר"ן נדרים), ולימ' מק' הגמ' שפיר יש לקרקר

כו) הגרע"א כה' ס' ה' מביא ד' הפוס' בביכה ד"י
 דכ' להוביח דלי"ה מוקלע מחמת יוס שעבר
 מהא דשירובין דלי' בלגין של סביל יוס דאמר הר"ז סרומה
 מעשר לכשהתעורר דאס מחילת היום קינה שירוב ולא בעי'
 סעודה הראוי' מביע"ז הוי שירוב ולי"ה מינו דאיתקלואי בה"ס
 משום דהוי מוקלע מחמת יוס שעבר, וסוכיה הנרע"א
 דהפוס' ע"כ לא ס"ל כש"י הרשב"א דלדין דק"ג לין
 ציד' מנ"ל ספיין ל"י צידים איסור דרבנן דהא הרשב"א
 הקשה לנפשי' אחלי לין מערבין בעטל דרבנן הא ראו
 לקטנים כמו דמערבין ציובכ"פ וסוי' דהא דחוי לקטנים לא
 מהני אלא גבי יוהכ"פ דאיסורא דיומא גרים משא"כ בעטל
 דרבנן, ואי ס"ל להוס' כהרשב"א לין ראי' מהביא דלגין
 ד"ל דלעולם אמרי' מוקלע מחמת יוס שעבר אלא דאיסור
 מוקלע יומא קגרים ומערבין טו משום דחוי לקטנים, ובקשה
 לפ"ו על סר"ן דבר"פ יוהכ"פ ס"ל כהרשב"א ונסוכה
 הביא ראי' הפוס' והניח בלש"ג.

א"ל נראה דלכאורה דהת"ם בביכה ל"ג, דאש"פ דלי"ה
 מוקלע מחמת יוס שעבר, מ"מ באופש עשה ודאי
 דאסור משום ספק סביל דהא דאפרו מחלט היום קינה
 שירוב היינו בסוף ציב"ש"מ כהא שפירשי' בעירובין ר"ל ע"כ
 צריכה ולפרוש דאף בתחלת היום הוי ציב"ש דלא גזרו
 עליו משום שבות, וכע"כ ל"ל רכיון דציב"ש הוי ספק סביל
 ואינו ראו לאכילס באופש עשה ולי"ה דכפעס בזה משום
 דאמרינן

בעיה

ספר

פרי יצחק

כולל

שאלות ותשובות וחקירות שונות

מאשר חגני אלהים בימי עלומי

חברתנו בעזה

יצחק בלאזער בלאאמור הרב ט'
טרה שלמה וצלחה מווילנא.

בתוספת

מפתח עינים מפורט

ומפתח על סדר השי"ס, רמב"ם ושרי"ע

מהדורה שניה

ע"י

ישיבת כנסת חזקיהו

כפר חסידים

הועתק והוכנס לאינטרנט

www.hebrewbooks.org

ע"י חיים תשס"ד

כוכבים נה יטול ולפי ר"ח כ"ל זה דוקא בעבודת סוכנים
 מלאם לכתחילה לענין מלאם משא"כ בחלקן ורק דפשיט שם דים
 שטיי בעבוד היינו ללענין זה לא התמירו חכמים לאכור מכיון
 דמכ"ס מותר אבל מ"מ בודאי דים לומר דבעבודת סוכנים משום
 מותרא דע"י התמירו חכמים יותר מנחמין ולפי"ז מהא דמבואר
 בגמ' דכחשהמוס לדקל ולבו אכור למורה משום דמאיים כלפי
 גביה חין ללמוד מזה לאהקן דהפ"ל דדוקא ע"י מלאים לכתחילה
 כלפי גביה מדרבנן משא"כ אחנן לא מאיים לענין מלאה . ולפי"ז
 הפ"ל דמכ"ס המנ"א דכל השוקקים לא הוכירו דבר זה כ"א
 ר"י בוכנה בהמה על שיקר הדיון של ר"י דהתקן אכור לדבר
 מלאה ומשום דהפ"ל דה"ל להפסיקים דמדרבנן יב לאכור בעבודת
 סוכנים יותר מנחמין וכפ"ס החו' גבי ים סוויי בענין כ"ל
 ולפי"ז הפ"ל דדוקא גבי עבודת סוכנים מנעי ליה לר"ל חי מאיים
 נכתחיה למלאה משא"כ בחתקן וסויוו כ"א סוכיוו הפוסקים דין
 זה של ר"י ודלא כמ"ס האבני מלואים דהמנ"א קאי על
 כהנ"ל וכו' :

מירו כ"ז הוא רק לפתע"כ החוס' בע"י שם דכשיא דר"ל הוא
 חי מאיים לכתחילה וכ"כ הר"ן בשם הראב"ד ולפי"ז הוא
 רק דרבנן הולס הר"ן בחב בשם הרמב"ן דמדלמתינן לענין מלאה
 כלגביה דמי משמע דאפילו לפסולו דיעבד קא מיבעיה ליה
 דלגביה ודאי אפילו דיעבד פסול ע"ס וא"כ בעיה דר"ל הוא
 לענין דאורייתא הי מלאה הוי כגבוה דפסול דיעבד ולפי"ז ה"ה
 בהתקן דהא מחובר בעבודת סוכנים מנחמין הוא דייקף , הולס
 י"ל דהנה מ"ס"כ הרשב"א ורמ"ן במוסד דהא דרבה אפילו קודם
 שינוי ד"י לאהר ביטיל אפילו לכתחילה נמי כ"ל ע"י כ"ס אבני
 מלואים שם בהתקן דהר"ן לשי' חז"ל דה"ל כדעת הרמב"ן דר"ל
 אפילו דיעבד מנעי ליה ור"כ ע"כ דכ"א פלוג עליה ע"ס וכ"כ
 בחי הרשב"א וע"ס שהיה כ"י הרמב"ן דר"ל אפילו דיעבד
 מיבעי ליה וכ"כ דלרבה לאהר ביטיל יטול אפילו לכתחילה ע"ס
 ומשמע דה"ל זה כ"א דנשי' דמכ"ן ה"ל ממינא ה"ל לרבה
 דלאהר ביטול יטול אפילו נכתחילס ור"י כדכ"א כמ"ס"כ שם .
 ופי"ז הכי מנ"א חין אחנן אכור לדבר מלאה דאי נימא דכפי'
 דר"ל הוא נכתחיה מדרבנן א"כ חין ללמוד אהקן מעבודת
 סוכנים וחי נימא דכפי' דר"ל הוא דיעבד א"כ ממילא כפי"ז
 ס"ל דרבה דנחמ' ביטול יטול לכתחילה ומכ"ס"כ התקן כפי"ז :

דבבן נפלאהי על הכז ר"ע אינר נחשוכה ס' ע"ו וע"ס מש"כ
 ז"ל וע"ד טלמול הספרים לכהנ"ל ע"י חינוק שכתב
 מעט"ח שיש לשמוך על הרשב"א דאוסור דרבנן ספינן ליה בידים
 זה אינו דהא הר"ן כפי"ז כ"כ נחב לכה"ל דהק דהרשב"א ספינן
 ליה רק לזכרו אבל לא לזכריו ולכאורה קשה ע"ז מאוביא דשבת
 פ' הולין וליהן ליה לחינוק ישראל וזה סתם הוי לזכריו ול"ל
 דהתם מדינא מותר כח"ן לזכ"ן בו' וחולס הזוכים לי דברי
 הרשב"א בשו"ת ס' ז"כ מביא רח"י לדין דאוסור דרבנן
 ספינן בידים מהיה דשבת ה"ל וזה סתם הוי לזכריו דהאכור
 ואם נחלק דהתם מדינא מותר כה"ל ממילא ליכ"א רח"י כלל
 ופי"ז עכ"ל ע"ס . חולס דכריו חמוסים מלאה דהא מש"כ הרשב"א
 ורמ"ן לזכריו אכור לספוח לקמן אוסור דרבנן בידים סויו
 רק מבוט דחתי למיסרך וכמבואר בדברייהם בסו"ת וכ"ז הוא
 רק לפי המסקנה בשנה שם דפריך וליהן ליה לחינוק ישראל ומשני
 משום דחתי למיסרך וסויוו מבוט דהוי לזכריו כ"ל . חולס
 המסקנה שהקשה וליהן ליה לחינוק ישראל כפי"ז הלא ס"ל בלחמ
 כך דחתי למיסרך כלל וע"ס בחו"ס שכתבו אומר ר' שקביה הוא
 בידיוו כ"א המסקנה רב אחא ב"י וסויוו ס"ל דלמא בעירובין בו'
 לחיובס לחינוק יתי הלבחא כדב אחא ב"י דלמא חתי למיסרך
 ע"ס . ועכ"פ לפ"ז סויוו דהמסקנה לא ס"ל כך דחתי למיסרך כלל
 א"כ שפיר הקשה וליהן ליה לחינוק ישראל אף דהוי לזכריו
 ומבוט דהא מדינא ספינן ליה לקמן אוסור דרבנן בידים וכן
 דחתי למיסרך לא ס"ל כ"ל , וכן הרשב"א הביא ספיר רח"י מקו'
 המסקנה שהקשה וליהן ליה לחינוק ישראל דכפי"ז מדינא כרי
 לכפות ליה אוסור דרבנן בידים דחי מדינא אכור א"כ לא הוי
 פריך מירו דהוי דל"ל ס"ל כך דחתי למיסרך מ"מ כרי מדינא
 אכור וכפי"ז מדינא כרי חל"ה דמ"מ כרי מסוק כמ"י דהאכור
 מבוט דחתי למיסרך ולזה כחכ הרשב"א דזהו רק סיבה דהוא
 לעורך הגדול כקר דכפותא כדמחא משא"כ לזכרו של קמן יוכ"א
 מבוט דחתי למיסרך וע"ס סכ"כ רח"י לזה וסרי הדוכים
 מפרשין כמל"ס כח' הרשב"א פ' מרשוכב"ת הרשב"א ס' ז"כ
 וע"ס דמסורה כדחיה כ"ל :

ולפי"ז גם מש"כ בחשוכה שם לדמות דברי הרב הבוה"ל וז"ל
 וחכ"ס מעט"ח דכפי"ז לא סויוו חתי למיסרך כיון דלא
 הוי מילתא דקביעותא חתמי נח כ"א לזכ"ר ו נחמ"ס מעט"ח
 חתי למיסרך דדוקא ככחיה זמנן ביוכ"כ מדינא הוי מותר להקטן
 כשהוא בו' חנה דמ"מ כיון דחין שושין כשנינו אכור דלמא
 חתי למיסרך וז"א מהלוקים בו' חבנ חס מעט"ח כקטן ע"ד בגדול
 מדינא הסור עכ"ל ע"ס . חולס דכריו ולפי"ז דמח"ל להרשב"א
 וס"ל"ן גם חס שוש"ה התיקן לזכ"ר הגדול אינו אכור מדינא חל"ה
 משום דחתי למיסרך וכמנחה בדברי הרשב"א בסו"ת ורמ"ן
 בר"פ מי שהרשיך ע"ס . וחין לומר דמש"כ חתמי נח כ"א
 למדין זו נחמ"ס מעט"ח חתי למיסרך כ"י הוא בלחמ ע"ס ע"י
 החוקקים ע"י הרשב"א וכ"י מדינא אכור דהוי יסוד דכרי הכז
 כבוה"ל הוא להקל ע"פ שי' הרשב"א וכמ"ס"כ בריה החשוכה וע"ז
 השיב דה"ל להרשב"א ספינן יתי לקמן רק לזכרו חבל לא לזכריו
 וכ"ל ובהרשב"א הא בלחמ גם לזכריו אינו אכור מדינא אנה
 משום דחתי למיסרך כ"ל . ועכ"פ לפ"ז לכאורה יב מקום לדברי
 הרב הבוה"ל נהקב כענינו ספר נכסב"י דרך דמלתי ע"י חינוק
 ומבוט דכיון דלהרשב"א חיוו אכור לזכריו חל"ה משום דחתי
 למיסרך ולפי"ז י"ל דכיון דנה הוי מילתא דקביעותא לא חייבין
 לדלמא חתי למיסרך וכמ"ס"כ הראשונים לענין מילס ביוכ"כ וע"י
 בחו"ס כפי"ז חולין שם מש"כ דמי חיקע מילס ביוכ"כ מותר ליתן
 לחינוק לכתוח כ"א של ברב"ה ולא חיישינן דלמא חתי למיסרך
 כיון שחין זה מוכב כקטוב וכ"כ בעירובין שם ע"ס :

מירו כע"כ זה אינו דהנה הרשב"א הקשה בהתם על דברי
 הראשונים לענין מילס ביוכ"כ מהיה דכפותא כדמחא
 דאפי"ז למו מילתא דקביע' וס"ס חתמינן דלמא חתי למיסרך
 כ"י

סימן יא

במחלוקת הראשונים אי ספינן ליה לקמן אוסור דרבנן
 בידים ואם יש לסמוך על דעת הסתיר לחקל להביא ספר
 לכהנ"ל בשבת דרך כרמית ע"י חינוק :

הנה הרשב"א כתי' ליכמות פ' מרש דק קי"ד כחז וז"ל ומירו
 משמע ני דבחיובין של דכרייהס מותר לומר לו לחסול
 כפירוס בו' ויב ני ללמד מדלמתינן כשנת פ' חולין רב משריש
 ייב פירוס לחינוק עובד כוכבים חרש ליה כפותא כדמחא
 ואקשינן וליהן ליה לחינוק ישראל ופריקין חתי למיסרך ומחי'
 קאסיח וליהן ליה לחינוק ישראל דכיון דישראל גדול אכור
 מדרבנן אף לחינוק ישראל אכור לומר לו לעבור ולזרוע ח"ו
 כדלמחן בו' ואפי"ז דאביקנא סתם דהאכור משום דחתי למיסרך
 לא שייך סכח סעמח דחתי למיסרך חל"ה כדבר שאינו לזכ"ר
 החינוק חל"ה לזכ"ר הגדול כה"ס"ד דרב משריש דרשימח הכבוה
 לזכ"ר רב משריש ולא לזכ"ר הקטן בו' ע"ס . וכ"כ הרשב"א
 בחשוכה ס' ז"כ ובחי' הרשב"א ורמ"ן כפי"ז כ"כ גבי קמן שב"א
 לכנוי וכ"פ מי שהרשיך ע"ס ומבואר מזה דנס הרשב"א לא
 חתיר חל"ה לזכ"ר של קמן אבל לזכריו אכור משום דחתי
 למיסרך וכו' :

76

הרי מוציא דס"ל כפי"כ כשי' הרש"א דליסור דרבנן ספינן ליה לקטן בידים דאל"כ קשה מי גרע עשה מאיסור דרבנן וכמש"כ סב"י וכו'. אולם בחמה דברי סב"י לפ"ד דהנה בעיקר הקידוש אשילי לבי' הסוגרים קדושים על סיון הוא דבר תורה מ"מ הוא דק"ל דאין קדוש אלא במקום שצדק אינו אלא מדרבנן וכמ"ש בסו"ט בספחים (דף ק"ז) גר"ס זורכו והר"ש בר"ס ע"פ כ"ס הר"י יונה והרש"א בחפ"כ ס"י ל"ז . אולם אפי' לפי מה דמשמע מדברי הר"ש שם ממה שסקקה על סר"י דגם קדוש במקום שצדק הוא מס"ח, מ"מ נראה לעל"ד ברור דהא דלאור לעטוס קודם קדושים הוא רק מדרבנן בעלמא ועי' בדברי הר"ש שם (דף ק"ז) ולכ"י כפי' רע"א ע"ס ולפי' אי נימא כפי' סב"י דה"ל לבאכמ"י דליסור דרבנן ספינן ליה לקטן בידים ח"כ כרי לפ"ד ר"ל כלל לומר הטעם דקדושים היום מטעם עשה לא אחיה מהתם וספינן ליה בידים הא בפשיטות יתח' שפיר דברי הא דלאור לעטוס קודם קדושים הוא רק מדרבנן כ"ל וליסור דרבנן ספינן ליה לקטן בידים ולכ"י יכולים להסקוח לקטנים . ולכ"י לפ"ד ברור דלא כפי' סב"י דבדואי ס"ל למכר"מ כשי' הסוגרים דליסור דרבנן לא ספינן ליה לקטן בידים ומ"מ כהנ' שפיר הטעם מהו דקדושים היום מ"ע הוא כ"ל דהנה בחפ"כ הירומה דהשן כפי' קב"ס הקשה על חילוק מהר"מ ה"ל בין ליה לעשה מהסוגיא כפי' חרש שם דקרי' בנמ' למ"ד קטן וכלל נבילות ב"ד מנווין להפרישו מהא דהבן קטן ואכל תרומה טמאה ע"ס וסא תרומה טמאה ליכא אלא ליסור עשה ומשום דלח"כ בשמיר' תחלוטו לא ולא לחת' ובפיר' שם וע"ס שמתכ' תחל' בין ליסור בנ"ח מכלל עשה ובין ביטול פסח מטעם ע"ס . וביאור הדבר נראה דשאי ליסור פה"א ביטול מטעם עשה כיון דבעיקר פה"ע בקום ועשה לא שייך בקטן לכך גם ליסור של ביטול פסח מ"ע ספינן ליה בידים וסו"ט מס"כ מר"ס דקדושים היום מטעם עשה לא אחיה מהתם והטעם הוא כ"ל אכל ליסור בעלמא בין שהוא בלתי או לאו הכא מכלל עשה שהוא בעשה לא ספינן ליה בידים וכדמובחר מסוגיא הגמ' וכו'. ועכ"פ לפ"ד יתח' שפיר דברי הגמ"י דלעיל ס"ל למכר"ס דגם ליסור דרבנן לא ספינן לקטן בידים ומ"מ כהנ' שפיר הטעם דיכולים להסקוח לקטנים משום דהא דבידים לא ספינן ליה סו"ט ספינן ליה אכל קדושים היום מ"ע הוא כ"ל וסו"ט משום דליסור פה"א ביטול פסח מ"ע ספינן ליה לקטן בידים ומכ"כ ליסור דרבנן פה"א ביטול פסח מ"ע וכמו לענין קידוש דהא דלאור לעטוס קודם קידושים הוא מ"מ כהנ' שפיר דקדושים ולכ"י ספינן ליה בידים ומשום דכיון דהקטן לא שייך בעיקר מ"ע דקדושים ולכ"י אינו בליסור ביטול מ"ע , וכ"כ בתרומה דהשן שם דלא להחיל לקטן מלה בערב פסח ולא"כ דלגדול האור וק"ל דהא ספינן בידים ליסור לקטן מ"מ שפיר כהנ' דאין ליסור אלא משום ביטול ואם כהנ"ח וכמ"ש מהר"ס וכ"כ ע"ס וכ"כ נראה ברור כע"ס ועכ"פ מהבב"א מזה דבע"כ ס"ל למכר"ס נ"כ דליסור דרבנן לא ספינן ליה לקטן בידים ודלא כפי' הרש"א ה"ל וכו' :

ורנה הרש"א כפי' ליבמות כפי' ה"ש שם הקשה לגמ"י מהא דהבן בעירובין ח"ן משרבין בטבל ואוקימנא בטבל טבול מדרבנן והא ליסור טבל דרבנן תמאי לא חע"כ דלא חוי לגדלים הא חוי לקטנים דהא מחבלין אותן בידים וכהנ' דהניח ההם מערבין לגדול ביו"כ וקא פה"ס עממא הסת' משום דחוי לקטנים וכ"ל כיון לחד כ"י אלא תשמע דאפי' טבל דרבנן ח"ן מחבלין לקטנים וסא"ל דלא ספינן ליה בידים מידי דלא חוי אשילי לקטנים קרינן ביה ע"ס וכן הקשה כפי' דרבינ"א בעירובין שם ודמה ע"י הרש"א ממה דה"ס . ואם כפי' ישועה ישקב ס"י שג"ג חמה על קשיחם דהא קי"ל דטבל האור בכל הגלגל של כלי' ופי' כהנ' האור להחילא כרשיני תרומה ולפי' ח"ן כהנ"ח להחיל ליסור דרבנן לקטן אכל בעל' דאף לבכמה האור להחיל ח"כ פשיטות דאף לקטן אינו יכול להחיל ולפי' כרי שפיר אפי' דספינן ליסור דרבנן לקטנים ומ"מ ח"ן מערבין בטבל דרבנן ומשום דלא חוי להחיל לקטנים ממה דלגדול האור בנבחה

פי' כפי' הרש"א ס"י ל"ז ולי' כהנ"כ כפי' חורח האדם למנון כדלה כפי' שאל לסיח בשבחה וסר"ן כפי' חילין שם כהנ' ולי' ח"ס קט"ו דלי שרינן בכפוחא ע"י חינוך ישראל אחי למיטבד כ"י כהנ' שחא ושחא מש"כ במילה כפי' או ביו"כ דלא מתרומה כהנ' כולי האי ע"ס . ועכ"פ חיון דנבי כשהוא כהנ"ח חשבו דלמח אחי למיסרך ומשום דהוא הוא ומאי' ככל שנה ולי' כהנ"כ לענין טלטול בשבת וכ"כ סר"ן בהדיא בר"פ מי שהחשיך גבי הא דרבי' ליה לקטן ח"ל ומכאן י"ש לה"ר דליסורא דרבנן ספינן ליה בידים ולא"כ . דכל היכא דעביד מחמת גדול האור כי יבי' דלא ליח' למיסרך והא כינוי דליקא מדרבנן הוא ל"ס כ"י ואפי' ח"ן שומעין לו שפיר כהנ' דכיון דליסורא למיגד ס"י ע"ס וכ"כ כפי' הרש"א שם ובפי' כ"כ גבי קטן שבה לבכמה ע"ס . ועכ"פ כרי דנבי כינוי דליקא האור לומר לקטן משום דהאי למיסרך וכן לענין מי שהחשיך לו בדרך כ"ל ולי' כהנ"כ לענין טלטול בשבת דהוא שכיח יותר ולכ"י האור לומר לקטן משום דהאי למיסרך . והנה הכל כפי' שם כהנ' שפיר דהוא לומר לגוי או לחינוך להביא ולהליך כפי' לפי כ"י ויש להס' דין כרמליה כ"י ע"ס וכ"כ ספ"י כפי' שפ"י ז"ל ומשמע במדברי ש"ס היכא להביא ע"י חינוך המפחה כ"י ולא"כ דכפי' חרש כ"י אכל או ח"ן לנו אלא כרמליה שהוא מדרבנן ע"ס ולפי' דהא אשילי ליסור דרבנן לא ספינן לקטן בידים ואשילי לבי' הרש"א מ"מ לנכרינו האור משום דהאי למיסרך ועי' בשו"ט חס' סופר ח' ע"ס ס"י י"ג שבה דכפי' מיירי שהקטן בעלמא נכנס לבכ"כ להחפ"ל ע"ס אולם מה יענה לדברי הכל כפי' ופי' :

ורנה כ"י הוא לענין טלטול ע"י חינוך כרמליה לנרד' גדול דהא בודאי לכ"ע האור כ"ל אולם ליהן לחינוך סר' להליך לנהליך דרך כרמליה לנרד' עממא של הקטן להחפ"ל כ"י כהנ' כהנ' נראה בודאי דלפי' הרש"א דס"ל דליסור דרבנן ספינן ליה לקטן בידים כל שהוא לנרד' של קטן שרי כהנ"כ אולם כפי' ל"ע למעשה ח"י יש לחמוך להקל בזה ע"ס ע"י הרש"א כ"י ומשום דהנה הרש"א בחפ"כ ס"י ל"כ כהנ' שלא חתך קן אלא להכליל אכל לא למעשה ע"ס . ועוד דהנה בחמה רבו האוקים על ע"י הרש"א ה"ל והנה כהנ"כ כפי' י"ז ח"י תחלוטו האורות כהנ' דלהחיל לקטן בידים האור אשילי דברים שמיסורן מדברי אפיקים וכ"כ הסמ"ג כפי' ק"ח בפשיטות וכן כפי' ס"ה הניח כהנ' רבינו ברוך בעל תרומה שכהנ' חינוך מראש שאור לטוך גושן מהלב וחזיר שאין זה אלא חטטג ע"ס ואף דכל עיקר דסיכא כשהיה הוא רק מדרבנן וכמ"ש הסמ"ג שם ועי' להר"ן ר"ס יו"כ ו"כ סו"ט כפי' דף ל"ג ד"ס האיה דהנה דהניח ביבמות לא יתח' ח"ס לחינוך כהנ' לי משח' כ"י תשמע דליסור דרבנן נמי לא ספינן ליה בידים ע"ס ועי' כפי' דרבינ"א ע"י חרש כהנ' שהביא כ"י הרש"א ה"ל וכהנ' אכל מהר"מ ז"ל היה חומר שאין להחיל להחיל בידים שום ליסור וכ"כ שם אח"כ ז"ל מ"מ הדבר נראה חמה לעממו שאין להחיל בידים אשילי לקטן פה"א ביטול לחינוך ליסורין של דכריס כ"י ע"ס :

אך כהנ' כהנ"י ע"י כ"ט ח"י שנה כהנ' ז"ל והמקדש כהנ"כ ח"ן לו לעטוס כ"י אכל יכולים להסקוח לקטנים כמו כהנ' דהא דאמרינן כפי' חרש דבידים לא ספינן ליה סו"ט ספינן ליה כהנ' נכון נבילות ופשיטות אכל קדושים היום מטעם עשה הוא לא אחיה מהתם כ"י כפי' ברטות של מהר"מ עכ"ל הרי"ו כפי' בח"ה ס"י רס"ע וכהנ' ע"י ז"ל ולדברי האמרי"ם דאשילי ליסור דרבנן לא ספינן ליה לקטנים בידים כ"י אפי' כ"י שיש מחיבין לשתיה כהנ"כ אפי' לגדלים כ"י מ"מ לא חשיב ליסור כולי האי כ"י וכ"כ מהר"א כפי' זה סק"ל ע"ס . ואם כהנ"כ כפי' הוא פשוט ותנא דלדברי האמרי"ם דאשילי ליסור דרבנן לא ספינן לקטנים בידים ח"כ ח"י אשילי הטעם שכהנ' להסקוח לקטנים משום דליסור עשה ספינן ליה בידים וכמ"ש מהר"ס דהא בודאי לא גרע עשה מאיסור דרבנן בעלמא דלא ספינן ליה בידים ולכ"י ז"ל ע"ס אפי' עכ"פ לפ"ד ח"כ מהר"מ שכהנ' הטעם כפי' :

על כילו ע"ס . חלום נראה דדברי הראשונים נכונים מאוד דהנה
 בעיקר הוא דמבואר צמח דמערבין בדבר דלא חזי לדידיה אהיל
 וחזי לאחרינהו וכמו דמערבין לזויר ביון סנה בלמה לא נטיין
 שיהיה כמערב בעלמו יוכל להאכיל לאחרינהו דאפילו אם אסור
 על המערב באיסור שהיה מערבין סיכי דחזי לאחרינהו וכמבואר
 בעירובין (דף ל') ר' אלעזר אומר ככר זו עלי מערבין לו בה
 וע"ס פת"ש דמשום הגאה לא אכפת לן וחי משום דלא חזי
 ליה כח חזי לאחריה דומיא דזויר ביין וחי' שם, ועכ"פ סיכי
 דאף דמערב בעלמו לא יוכל להאכיל לאחריה משום איסור
 הגאה מ"מ כיון דהדבר בעלמיהו חזי לאחרינהו מערבין בו .
 ופ"ו לכאורה ד"ע דאמאי לא יערבו גם באיסורי אכילה דאחרי'
 ומשום דחזי לקטנים ואי משום דאיסור דאחרייהו בודאי לא
 ספיין לכו בידים מ"מ הא חזי לכו שיאכלו מעגמם וכנ"ל .
 ובבבבא ז"ל דה"ע דמכיון דלא ספיין לכו לקטנים איסור דאחרי'
 בידים נמלא דהדבר בעלמיהו הוא איסור גם לקטנים אלא דאין
 כ"ד מלוין להפרישם ולבך לא שייך לומר באיסור דאחרייהו
 הואיל דחזי לקטנים דבלמה גם לגבייהו הוי חתיכה איסור כנ"ל
 ולא דמי להא דמערבין לגדול ביוס"ב דהסח היתר גמור הוא
 לקטנים . ועכ"פ לפ"ו הרי שפיר ה"קו הראשונים דחי נימא
 דאיסור דרבנן ספיין ליה לקטן בידים נמלא דאיסור דרבנן הוא
 היתר גמור לגבי קטנים ח"כ אמאי אין מערבין בעגבל טבול
 דרבנן והא חזי לקטנים וכשם שמערבין לגדול ביוס"ב וחי משום
 דלא אשכח להאכיל לקטנים משום דאסור להמערב בגאה של
 כלי מ"מ זה לא איכפת לן כלל מה דלא אשכח להאכיל משום
 ליתא דהמערב וסרי גם באיסורי הגאה גמור מערבין סיכי דחזי
 לאחרינהו וכמו בלומר ככר זו עלי ומכ"כ באיסור הגאה של כילו
 וכיון דמלך עלמות באיסור סוי היתר גמור לקטנים דהא ספיין
 לא איסור דרבנן בידים ח"כ דיון הוא שיהיה מערבין בעגבל
 דרבנן וכשם שמערבין לגדול ביוס"ב וכנ"ל . וע"ס בס' ישועה
 יעקב מש"כ עוד לישב דא"ל להאכיל טבול לקטן משום איסור
 מוקצה דאסור בעלמול ע"ס והוא תמוה ביותר מה לי שאסור
 בעלמול וחי בעיקר שיהיה ראו להמערב להאכיל בידים מתם
 הרי יוכל לומר לקטנים שיאכלו ומכ"כ לפת"ש גם זה לא
 כפיין אלא מכיון דהדבר בעלמיהו חזי לקטנים וכמו בלומר ככר
 זו עלי וכנ"ל :

ג

גם הנה האחרונים הרבו להקשות על שי' הרשב"א הג"ל ועי'
 במשנה למלך סוף ה' מחלוקת אסורות ספקיה ע"ד
 הרשב"א נגמ' שבה (דף ז') ר' יהודה אומר אף המזויל תבן חי
 סמח כ"ס שמתנישין איתו לקטן לשחוק בו ופריך גמ' ותיק סבר
 לא ת"ט דלמא אכיל ליה ה"ה עבאר נמי כ' וקטנר משום כל
 השקט ופרש"י דלמא אכיל ואפילו למ"ד קטן אוכל נבילה אין
 כ"ד מלוין להפריש מודה הוא דלא יסביין ליה בידים כו' . והנה
 איסור זה דכל השקט בדברים שגששו של אדם ק"ה בהם הדבר
 ידוע שאינו אלא מדרבנן וגמ' הרשב"א הג"ל ח"כ מאי פריך
 גמ' ה"ה אפילו סבור נמי הא סבור שפיר ים להנייע לקטן
 דמה בכך חי אכיל ליה כיון דאיסור דרבנן ספיין ליה לקטן
 בידים וע"ס במ"ל שדוחק בזה . ומיאו קי' זו נראה לישב ע"ס
 מש"כ הרשב"א בהשבה סי' ז"ב שאלה מה שאמרת לנו לשתער
 שנוחר להאכיל את הקטן איסור דרבנן ומה האמר בלמה שאמרו
 גבי היטק יוקן והלך כל כ"ד חודש מכאן ואילך כיוקן שקן
 ואצ"ל דהלכ אשה מדרבנן הוא השבה כו' . ומה שקאמרי מהסיה
 דיוקן היטק אינה דלא פלה על דעה שחזיר איסורין דרבנן
 בכדי ופלה לנרש על היטק ולר"א אין טורח להקטן לבדיח יתיר
 מכ"ד חודש ולר"י כו' הא יתיר מכאן אין טורח להקטן וסרי הוא
 לזה עגול ובכדי לא ספיין ליה איסורין דרבנן אבל על שיש
 בו טורח להיטק מחלילין אותו עכ"ל ע"ס . והנה לכאורה יש ללמוד
 מדברי הרשב"א אצ"ל דבעיקר שיטתו בזה דס"ל דספיין ליה
 לקטן איסור דרבנן כל שהוא לנרש על קטן כן לנרש הוא רק
 בדלא אשכח ביה יתיר אבל היתר דאשכח ביה היתר לא מקרי טורח
 קטן כלל ומכ"כ הרשב"א גבי יוקן היטק דכיון דיתיר מכאן

א"ל להקטן לא ספיין ליה איסורין דרבנן בכדי ועכ"פ דהיינו
 משום דאשכח להאכיל במחלוקת האריות סוי היתר גמ' לנרש
 על היטק ולפ"ו כל סיכי דאיכה היתר לא ספיין ליה איסורין
 דרבנן כנ"ל . והנה ע"ס אסור זו סיה מיושב בלמה הרבה קי'
 מחלוקתים ממה שקאש על הרשב"א ועי' במשנה למלך ס'ם
 חולם ע"כ ממכ"כ הרשב"א בחי' פ' חרש שם ז"ל ומ"מ ל"ל דאין
 דקי"ל דאין כ"ד מלוין להפריש מביאין לו חלב בכריה ואפילו
 במקום דאיכה בת ישראל משום דהלכ נכריה ליתיר אין
 בו אלא איסורא דרבנן ולמ"ד אין כ"ד מלוין להפריש באיסורין
 של דבריהם שחזין לו בידים כמכ"כ למשלה טב"ל ע"ס . ועכ"פ
 מהבאר מדבריו דספיין ליה לקטן איסור דרבנן לנרש על קטן
 אף סיכה דאיכה על היתר לנרש וכמו שקאש בכריה מביאין לו
 חלב נכריה ואפילו במקום דאיכה בת ישראל כנ"ל ולכאור' ע"ס :

ולבן למ"ד לחלק כן דכל היתר דהאיסור בעלם הוא דבר
 שיש בו טורח לקטן כמו כל דבר שהוא דרך לאכול ולשתות
 ספיין ליה אף סיכה דאיכה על היתר וסייט דהיטק כשהוא
 לרץ להקטן מביאין לו חלב נכריה ואפילו במקום דאיכה בת
 ישראל וכנ"ל . חולם היטק שאין לרץ להקטן לא מקרי היתר
 לגביה טורח כלל ומשום דההקטן בעלם אין זה דבר מחלל לפני
 קטן שאין לו טורח בהקטן דלאו היינו רביחיה ולכן יתיר מחלן
 כיוקן שקן דלא ספיין ליה איסורא דרבנן בכדי חס בחר , ולפ"ו
 מיושב שפיר קי' ה"ל על הרשב"א מהא דפריך גמ' ח"ה אש"י
 מיושב נמי אף דעיקר איסור כל השקט בדברים המחלוקים הוא
 רק דרבנן . חולם לפי אצ"ל ניהא דשאי איסור כל השקט
 בדברים המחלוקים ומחלוקים דהא אסור בודאי לנפוח לקטן
 ומשום דהא לא מקרי טורח קטן כיון דבלמה נפשו של אדם
 ק"ה בהם ומכאן אסור משום מילוחם לא מקרי טורח דהיטק
 דלאו רביחיה הוא ולא ספיין ליה איסורא דרבנן בכדי וכמכ"כ
 הרשב"א גבי היתר כשהוא דמכאן ואילך כיוקן שקן וכנ"ל .
 שוב ראיתי בביתורי הר"א בח"א סי' שמ"ג שכתב על דברי
 הא"ט דמבואר דלהאכיל בידים אסור אפילו בדברים שאיסורן
 מדברי סופרים ח"ל ולהאכילו שנה ז' ב' וח"ק כו' א"ה כו' עכ"ל
 רמז בקורא מילים לקי' המשנה למלך כנ"ל :

עוד כתב בש"ח ר' עקיבא איגרי ס' ח"ל גם מש"כ מעי"ח
 דהוי לנרש מטעם דמוחר כשהוא דמחשבותים שם היטק
 כשופר גם זה אינו דמוחר רק להקטן לקטן במשנה זו כו'
 אבל לא לנרש ולדעתו יש חקקה ליתן להיטק חומם וסידור
 שיא לאכיל לנרש עמלו להחלל ולשחוק קריחא סתורס וממילא
 יעטרך גדול עמו להחלל יחד עכ"ל ע"ס . והוונתו הוא דבכ"כ
 שנתן לו לטעול לנרש עמלו על הקטן להחלל בו כרי משום
 חיתוך מטה . והנה אמה שכ"כ המג"א בס' שמ"ג כשם רבינו
 יוחנן ח"ל וכתב עוד רי"ז דכל דבר שהוא משום מטה ספיין
 ליה בידים עגון שמחנכין איתו להקטן כשהם כו' וכ"כ ה"ה
 בפסחים דף ס"ה דמוחר להאכיל פסח לקטן א"ס פלה נמנה
 עליו כיון שהוא חיתוך מטה טב"ל ע"ס . ולמ"ד נראה דיש לדון
 בזה דכ"ל אין להסיר משום חיתוך מטה דלא דמי כלל להסח
 דשאי גבי חקיקה שופר דעלם האיסור דהיינו חקיקה הוא
 חיתוך מטה מתם וכן גבי אכילה פסח שלא למטויי האיסור הוא
 חיתוך מטה מתם . חולם כנ"ל ע"ס האיסור דהיינו פלפול
 הספר דרך כדמליח אינו בגדר חיתוך מטה כלל וכי הוא מטה
 חיוני ויחלוקתא ספר לבכ"כ להחלל ומי שיש לו סידור מוכן בבכ"כ
 א"ל לטעול ומ"ל לומר דבכ"כ סוי חיתוך מטה דעלם האיסור
 אינו מחנך במטה כלל כנ"ל . והנה לע"ד לשי' לא נגמ'
 גירובין דף פ"ב דאמר רב אסי קטן כן שם יולא בעירוב אט
 וע"ס דאם אינו נרץ ללחו אינו יולא בעירוב אט . והנה ס"ח
 שם בדין קטן כהנו אצ"ל דאין מערבין אלא לדבר מטה כו' א"י
 נקטן נמי איכה מטה לחנו ע"ס ולכאורה אצ"ל כיון דבכ"כ א"ל
 קטן לדבר מטה ח"כ מה נרץ לעירוב כלל ואפילו כנ"ל שירוב
 כלל יסיה רשאי ליקן חון לחתם דהא במקום חיתוך מטה ספיין
 ליה

ליה לקטן איסור בידים ובע"כ ל"ל הסתיוך לדבר מזה עון
 לביה האכל או לביה המשחה אינו בגדר חינוך מזה דהוא רק
 כגנה למטה וכן ה"ה כנ"ל וי"ט :

הנה בעיקר הדבר לפת"כ החו' דמותר לספות לקטן איסור
 דאורייתא במקום חינוך מזה יש ליטב בזה קטנית
 סגורי אבן במגילת (דף כ"ד) כהא דבעא עולא בר רב מאביי
 קמן פוחח מהו שיקרא בחורה אל' והבעי לך ערוס ערוס מ"ע
 לא משום כבוד לכבוד ה"ה משום כבוד ופירש"י קטן פוחח
 מהו שיקרא בחורה גדול פוחח הוא דאיסור משום ולא יראה כך
 ערוס דבר אבל קטן אינו מזהב או דלמא לא פליג מהאימיון
 בין קטן לגדול . והקשה סגורי אבן דאמאי מסיק דקטן לא משום
 כבוד לכבוד חיסוק ליה דהיאך מניחין את הקטן לעשות איסור
 ואפילו למ"ד אין ב"ד מזוין להפרישו מ"מ בידים לא והיאך מניחין
 אותו לקרות בס"ה בנכור ברשות ע"ס . אולם לפי ה"ל דמותר
 לספות איסור דאורייתא במקום חינוך מזה לפ"י ניחא שפיר
 דכ"י הקריאה בחורה הוא חינוך מזה ולפ"י אף גדול פוחח
 איסור משום ולא יראה כך ערוס דבר מ"מ בקטן ספינן ליה
 בידים כיון דהוא חינוך מזה כנ"ל . והנה בס' ישועה יעקב
 ב"ר"ס ס' ש"מ הקשה לשי' זו דספינן ליה לקטן איסור במקום
 חינוך מזה מגמ' יומא דף ח' דאמר רבא הלך כהן הסורף את
 הפרה מפרשין ליה דרכיבי בשבת כי היכי דנחממי רביעי שלו
 בשבת דלא תחבטל הואה רק יום אחד . והנה לפת"כ הרמב"ם
 בפ"ב מה' פרה אדומה כענין שריפת הפרה שנעשה הכל ע"י
 חינוקה שמתחיים מבין ט' שנה וסבב שם דהחינוקה כעלמא מוין
 על כהן הסורף את הפרה וי"ט כיון דסוגי' דההא אולי למאן
 דס"ל הואה בזמנה מזה ח"כ כיון דכחול חשיב מזה גמורה
 עכ"פ בחינוך אין כהן איסור אפילו בשבת דהא קוטר לחר
 לחינוקה איסור בידים במקום חינוך מזה וע"ס שכתב דקושי' זו
 צריך לפנים ע"ס . ולענין נראה ליטב דזה לא מיקרי חינוך מזה
 לגבי הקטן ומשום דהא דאמרינן הואה בזמנה מזה אין האמנה
 שייך להמה אלא לגוף הגיוה במהות על הטמא שיהיה ניזה בזמנה
 כמי חטאה וכמו עבילה בזמנה מזה דבדלוי המטה שייך לגוף
 הטמא שיעבול בזמנה וכמו כן הוא הואה בזמנה מזה ופ"ל
 דהנהו הוא רק בגדר מסייע לדבר מזה ולפ"י אין זה בגדר
 חינוך מזה כלל אולם הואה בשבת שבוה הוא בודאי גם על
 המנה דהא הוי כמתקן גברא וכמו שפירש"י בפ' אלו דברים ע"ס .
 ועוד נראה לעג"ד דהא דה"ל הואה בשבת שבוה האיסור הוא
 גם להגיוה דהנה כפסחים (דף ס"ט) מפרש רבה טעמא דהואה
 בשבת שבוה גזירה שמוא יעלגה ויעבירנה ארבע אמות ברה"י ע"ס
 והנה גזירה זו שייך גם להגיוה שיעלגה ויעבירנה ברה"י אלא
 הנה שבוה עליו וכן מתבאר מדברי הגאון ר"ע אינר בדו"ח שם
 ע"ס ועכ"פ נראה ברור דהואה בשבת גם הגיוה עובר על שבוה
 ז' . ובזה מיושב ג"כ מה שהקשה בס' ישועה יעקב שם לשי'
 הרשב"א דס"ל דאיסור דרבנן ספינן ליה לקטן בידים וי"ט כיון
 דחינוקה הם המזין כנ"ל הרי ליכה איסור כלל אולם לפת"כ
 דשבוה דהואה הוא גם על הגיוה לפ"י אחי שפיר :

ישראל שנשאלו להם שאכלו בתרומה ופירש"י בתרומה דרבנן .
 והקשה הרשב"א דהא לפי מה דק"ל דקטן אוכל נבילות אין ב"ד
 מזהוין להפרישו אף בתרומה דאורייתא אכלה ופי' דלישאל דאכלת
 בתרומה משמע ליה לרש"י שאומרים לה לאכול ח"כ אפי' להאכיל
 לה בידים וכפי הא דלוי בתרומה דאורייתא איסור כו' אבל
 בתרומה דרבנן שרי אפילו להאכיל בידים משום דלחו נשואין
 דרבנן ומאכילין אותה בתרומה דרבנן . ותמה הד"ג דהרשב"א
 לשי' דס"ל דאיסור דרבנן ספינן ליה לקטן בידים ח"כ ל"ל לומר
 משום נשואין דרבנן מאכילין אותה בתרומה דרבנן חיסוק ליה
 דכ"ל' הא ספינן ליה לקטן איסור דרבנן בידים עכ"ל . ופי'
 הקשה ופלאי' מאוד על הגאון בעל תוס' סופר בתשובה ח' או"ח
 ס' פ"ג שהביא דברי הרשב"א ה"ל וכתב ואין להקשות על
 הרשב"א ה"ל דס"ל דבעת רש"י דאיסור דרבנן שרי למיספא
 בידים מהא דפירש"י ס"פ ר"ע ע"ס ודבריו תמוהים מאוד דלדבריה
 מדברי הרשב"א ה"ל יש לדייק אפסא דס"ל דבעת רש"י דאיסור
 דרבנן איסור למיספא בידים דהא כתב משום נשואין דרבנן
 מאכילין אותה בתרומה דרבנן ועל הרשב"א לשי' קשה בלמה כנ"ל
 כמו שהקשה כח"י :

ונראה ליטב דגה בעיקר שי' הרשב"א דס"ל דאיסור דרבנן
 ספינן ליה לקטן בידים יש להסתפק אם הוא אפילו
 בקטן שהגיע לחינוך או דוקא בקטן שלא הגיע לחינוך דכדבריו
 שם לא פירש . והנה בחי' הריטב"א בפ' חרש שם הביא שי'
 הרשב"א ה"ל וז"ל ומיהו איסור מה"ה להאכילו בידים כו' וי"א
 מרבותינו ז"ל דבאיסורין של דבריים מהחין להו מרא דרבה
 ומאכילין אותו בידים בקטן שלא הגיע לחינוך מיהא טו' ע"ס וזהו
 שי' הרשב"א כנ"ל . ומתבאר מדבריו דס"ל בשי' הרשב"א דדוקא
 קטן שלא הגיע לחינוך מאכילין אותו איסור דרבנן בידים .
 והנה הרשב"א בחי' פ' חרש שם כתב דהמשנה דקטנה בת ישראל
 שנשאלה לכהן ולוי משמע אפילו שהגיע לחינוך ע"ס ולפ"י הרי
 שפיר הוצרך הרשב"א לפרש דמאכילין אותה בתרומה דרבנן משום
 נשואין דרבנן דכיון דהמשנה מיירי אפילו בקטנה שהגיע לחינוך
 וכזה מורה הרשב"א דלא ספינן לה איסור דרבנן בידים :

אולם הגה הר"ן ברי"ט פ' והכ"פ ה"ר דשאר עניינים הוא רק
 מדרבנן דמתניתא דחינוקה מותרין בטולן ומזכה בגמ'
 דמותרין בטולן דקאמר היינו דמותר לנדולים לרצון ולסוכין טו'
 ובשלמא אי דרבנן נינהו שפיר שכל שבוה לגרבו כ"ל חינוך אפי' פ'
 שהגיע לחינוך מאכילין אותו איסור דרבנן אפילו בידים ודמזוכה
 בפ' יוצא דופן גבי קטנה שגדה בעלה מפר לה כו' אלא ח"א
 מדאורייתא נינהו היכי שרי עכ"ל הר"ן ע"ס וזהו שי' הרשב"א
 כנ"ל . ומתבאר בהדיא דס"ל דאפילו קטן שהגיע לחינוך ספינן
 ליה איסור דרבנן בידים ודלא כהרשב"א . והנה להבין
 פה"ס מהלוקטס נלמד דזה תל' בחקירה אחת לענין קטן
 שהגיע לחינוך אי ב"ד מזוין להפרישו באיסור דאורייתא דהנה
 החו' בשבת (דף ק"א) ד"ס ש"מ כתבו דהא דק"ל דקטן אוכל
 נבילות אין ב"ד מזוין להפרישו מיירי בקטן שלא הגיע לחינוך
 דכהגיע לחינוך כיון שחייב לאכיל כפ"ס דלר"ך להפרישו שלא יעשה
 עבירה כו' ע"ס . אולם החו' בז"י (דף כ"ה) ד"ס בנו הקשו
 ג"כ הא דאמר בעלמא דקטן אוכל נבילות אין ב"ד מזוין להפרישו
 הא אף לאכיל מוטל על האב ופי' דחינוך לא שייך אלא להזיח
 לעשות ולקיים מזה אבל להזיח מלעבור אין זה חינוך כו' ועוד
 אומר ר"י דחינוך לא שייך אלא בלב כו' ע"ס . ומתבאר מדבריהם
 דלעולם אף בקטן שהגיע לחינוך אין ב"ד מזוין להפרישו ומשום
 דחינוך לא שייך אלא במ"ע או דלחן חינוך אלא בלב כנ"ל .
 והנה יסוד שי' הרשב"א דס"ל דאיסור דרבנן ספינן לקטן בידים
 הוא משום דמוכחה שם כפ"ס דהא דאפילו למ"ד קטן אוכל נבילות
 ב"ד מזוין להפרישו מ"מ באיסור דרבנן אין ב"ד מזוין להפרישו
 ולפ"י לפי מה דק"ל דקטן אינו ח"כ ב"ד מזוין להפרישו
 ממילא באיסור דרבנן מהחין מה דרבנן וספינן ליה אפילו בידים
 וכמ"ס בחי' בפ' חרש שם ע"ס . ולפ"י הנה לפת"כ החו' בשבת
 שם

סימן יב

לכבוד ידיד ר' וידיד עמו הרב המאוהב הגאון המפורסם
 כשרים סע"ה הגביר המרום צדיק תמים בקש"ת
 מ"ה אברהם ליטש ראובנים נ"י (ז"ל) בעיר פריעשובורג

דבר ידידתי שלום : ואלום תורתו כפסחם ברחמי הנה וניעמי יקרתי וזהו השבט
 דמשה ביום ד' תשי' דת"ס כו' וזהו ראוי להשיבו בנפול ירח מה :

הנה פ"ד שי' הרשב"א בחי' פ' חרש דס"ל דאיסור דרבנן
 ספינן ליה לקטן בידים והקשה הד"ג ממח"כ הרשב"א
 בחי' לענין דף ל"ה במהנה שם דהפיר ר' יוחנן על קטנה בת

שורת הרי"מ

מאת כבוד אדמו"ד הרב הגאון הקדוש תפארת
ישראל מאיר עיני הגולה מוהר"ד יצחק מאיר
נ"ע זכורנו יגן עלינו .

אשר השאיר אחריו ברכה חידושי תורתו בכתב ידו
הקדושה . אשר השיב לשואלים הלכה למעשה וזה
יצא ראשונה פסקי שורת עם קצת לקוטים על איזה מסכתות
כאשר עיניכם תחזינה מישרים .

והחמת שדראשונים סמו תמו וריבים משתוקקים ליהנות מזיו אור תורתו , ע"כ קפתי והוצאתי
שנית לאור עולם עם הרבה תיקונים והוספות מנחם מענדל בודריא יוסטמאן נכר
ח"ב המחבר וזקלה"ה .

J. M. KAN...
New York

J. M. KAN...
New York

זו ארשא

בדפוס חרבני תנגיד מזד"ר נתן שריפטמניספער נ"י
שנת תרמ"ב לפ"ק

ШАЛАСЪ УЧИВА

РАБИНА ІЗАКА МАЕРЪ АЛТЕРЪ

ВАРШАВА 1882

Въ Типографіи Н. Шретткосера нелевки 13.

סימן ב

ע"ד הכס"נ שא"י שהחדרים שבמערב מיוחדים הם בע"מ הפליטה ושאר דברים שצ"ל לידו זלזול וכוונתו טובי העיר במא"ה לעשות מהחדרים ע"י ולפתוח חלונות וסריגים ככותל מערבי של כהכ"י :

הנה טעם ללא להחזיר בו' לא שייך ללא דגם דעוולין קרשים מכותל עדיין כהכ"י במקודם. רק מפורש נותן אכן כמ"ס דו"מ. ומ"ס מהמרדכי מגילה פ' בני העיר אין ראוי דמפורש שלא נקרא המיישי קדושה רק מויק' בו' שלא ה' ראוי להעמיד שם ס"ח שיתקבל. ומשמע דלם ה' חש"ק ה"ס אבוד משא"כ נ"ד דהכותל כראוי חש"ק רק החדרים מויקיה. אולם זה ודאי דקלוקל כדי לתקן אינו בלא העשן דל"כ לא ה' ארץ לעטע דפשיעוהא לסתור כי כנישהא בו'. וכן מפורש ברמב"ם ז"ל דגבי שמות כחב סתם המוחק בו' המאגד בו' וצוהתן אכן כהב דרך כהתחה דווקא ע"פ פ' י"א ה"ח. וכן מוכח מהפרי פ' ראש הובא ברש"י ז"ל ובי העלה על דעתך שישאל נותן בו' ואי ע"מ לתקן אבוד בלאו. אולי עדין וע"כ דאילו אבוד מה"ס וכן כתב הסורדכי מגילה פ' כה"ע דמיימי כפרי מנין לנותן אכן ממוצה עזרה בו' ולכן אבוד לנותן דבר מכהכ"י שהיה למקדש מטע בו'. והא נהן ע"מ לבנות שרי דהיה זה בנין מיקרי עיי"ש. אולם כיון דמה"ט הוא דשרי לה דחשיב בנין ח"כ י"ל דמתחלק כה"ס שבת לא"ה פ"ב דסותר ע"מ לבנות במקומו חייב משא"כ ע"מ לבנות בלא במקומו ע"ש ולר"ם לרין שיהיה הבנין יותר טוב מכהתשון כמ"ס החום"ם שם ודף ק"ו ד"ה חוץ ח"ש שבבבית הקלוקל אינו בא התיקון היינו משום שהקלוקל גורם תיקון יותר טוב לבסוף ע"ש וכו"ג אינו נקרא מקלוקל וכתב המרדכי ששיר דכאי נחילה בנין הוא כיון שיהי' בנין יותר טוב. משא"כ כשלא יהי' יותר טוב חשיב מקלוקל. ותיקון קלה מזה מבהן. הא אפילו תיקון מילה פליגי אי חשיב תיקון ובמילה דוקא דחשיב תיקון גברא ע"ש. וכן כע"ז י"ג ע"ב דמבני אבני התם מבוט בנין קדשים. ונשתת בו' ונשו"י גיסטרא בו' ונתתם בו' לא תעשון בו' ע"ש מפורש דהגם שהוא לזרך מלוה. שייך לא העשן דעוול דלת שייך ג"כ לער כע"ח. והגם דרבה משני שנייה אחריהא שנתאח כמעיל מוס. זה התירוץ היא בלא יעשה עיקור אבל אהא דלשו"י גיסטרא ע"כ כהירוך דאבני :

וכן רוב הפוסקים דכללו מוחק אות מהסם עם נותן בו' ושם לכ"ע אבוד כשאין התיקון בשעת הקלוקל אף ליפות אח"כ ככתב יותר להכ"י יו"ד כי' רע"ז בשם ר"י אלכסנדרי שכ' וליכא למימר דכל מחיקה שהיא לתיקון שרי דעוולין אכן ממוצה לא מחייב אלא דרך השתתה אבל אם נפגמה שריך לתיקון אחרת במקומה שרי שכן מלינו בני השמואלי בו' דהסם שאמי דא"א לנו בלא מוצח גם א"א לבנות במקום אחר אבל כחא אפשר לגנוז היריעה ע"ש. וא"כ בנידן דידן אפשר להכיר החדרים לגמרי וכדומה בני להחזיר הכותל. והגם דקלח רחיה כמ"ס דו"מ מהא דייבי ענה להורדוס כנה לל"ק דחיוכא חזי וודאי אין ראוי ולל"כ י"ל דכחא פליגי אי בני מיוכא כדי ליפות ולרומם אי שרי רק לל"כ ג"כ מ"מ דוקא מוצח וכו"מ דא"א במקום אחר וע"כ כהרואים לסדר מוכרח להחזיר כחילוק ככ"ל. וא"ל ח"כ מאי שריך אבי כנישהא הא י"ל ככ"ל דלא קבם אי משום פשיעוהא שלא יבנה אדרבה וודאי כהשם כהכ"י המור יותר וכוונתן לשנוי ככ"ל משא"כ על הסתירה אף מהא דלא ליכתור כהכ"י דלא אמר משום סתירה י"ל ג"כ משום דלרין לבנות במקומו :

אמנם וודאי דיש חלוקים בדבר דשאר טיבות בתורה אף דחשיבא גוף הקדושה מ"מ נמתקין עכ"ס לזרך תיקון או ליפות ומתפל לם' לפניו ודאי דחשיב עכ"ס

למכור הכותל עפ"י זיי"ן טובי העיר במא"ה"ע דמש חילוק בין למכור כולו או כוחל אחד וכיון דפקע קדושהי' יכולים אח"כ לסתור ולבנות חלק מהכותל. אף לכאורה ז"א דדוקא כל כהכ"י דפקע קדושהי' משא"כ כהמוכרים איזו קרשים וכדומה יוכי דמזה פקע מ"מ איסור נותן אכן לא פקע דעכ"פ מתן ממוקדש מעט כיון דכתבאר עומד בקדושתו אין צידם להפקיע האיסור וכעין מ"ס הר"ן נדרים פ' השותפין דף מ"ז לחלק בין מה שמופקיע מהשעבוד ע"ש :

אמנם לענ"ד נראה. כנה מהכ"מ פדוואה הובא במ"א סס"י קנ"ב כי' הא דלחזר לנותן דוקא דבר המחובר עיי"ש ותמוה מאוד דהא מפורש כה"ס ע"ז וגם מוכח פ"ג שורף עיי' הקדש בו' דעובר בלאו עיי"ש. ונראה לענ"ד ברור דכיוי דבעל שמו מה שהי' זה מה"ס גם בחלות דומיא ואכדזה שמש בו' לא העשון ולכן שורף וכן לשו"י גיסטרא אבוד. אבל נותן אכן וכו"ג שעדיין לא בעל שמו כלל שהי' מקדש. וזה נלמד רק ממוצחוהס חתולין ומפורש במשנס כלים פ"ה גבי תגור נותן דהיהיה דוקא דבדר שמוחבר לקרקע וכמו' שבת קכ"ה מדלח כהב ישבר ע"ש וגם מפורש שם בחלקו לשנים דהגדול כהבא וסקטן עסור דהגדול שמו עליו ולא מיקרי נותן והקטן מיקרי נותן עיי"ש וממילא דברי הגדולים ברורים דכשכתב שמו רק נותן אכן האיסור רק מקרא דתמולין דזה שייך בנותן אכן דמ"מ אכן זה נקרא נותן זה דוקא במחובר לקרקע וככ"ל. וא"כ לפע"ד במוכר מקלח כותל עפ"י זכה"ע דפקע ממקלח זה קדושהי' טוב לא שייך האיסור הנ"ל דהא עדיין נשאר שם כהכ"י במקודם. רק יתוס דמה שטבור מכותל מיקרי נותן והא מזה פקע קדושהי' ומותר מה שהוא נותן ומה שכתב בקדושהי' היינו כל כהכ"י אינו נותן כלל כיון דשמו עליו במקודם ככ"ל. וא"כ למ"ס לסתור מקלח כהכ"י כשבעל שמו אבוד גם ע"י מכירה רק כשמכרו טונו אבל כה"ג ליקח קלה מהכותל לזרך איזה מלוה מהי ע"י מכירה. ולרווחא דמילתא יעשו הכריגים ברזל קודם הסתירה דחשיב בנין טוב מקודם כשהתח העלים יביא ברזל ואח"כ לסתור העלים דאין בו לזרך עוד. וכן לסתור ע"י עכו"ם דג"כ ספק גבי הכימה כה"ס כ"מ דף ז' אי ים שליחות דהא גורם אין איסור כמפורש כה"ס ככ"ל לא העשון הא גרמא שרי וכמבאר בר"ן פ' כה"ע דכהכ"י הוא דרבנן ע"ש. ויודון אגב לע"ד דכתב כהכ"י דמיתקרי הירש יוה"ק ואין להאריך כולל"ד כתבתי :

סימן ג

א"ע"ד מה שמוסגין בכמה מקומות להביא החמין הטמונים לטבת ע"י קטן מצית החופה כשאין מלוי להם וכרי וכו' א' כתב אליך שמתויב אהם להחזיר העם לטבית דוקא ע"י נכרי : **הנה** כה"ס יבמות פ' חרש ד' קי"ד ר"י אירכבו לי' מפסחי דבי מדרשא בו' דבר עליו ועליא בו' וקאמר אלמלא קטן אובל נבילות אין כ"ד טוויים להפרישו לימא מסייע לי' לא יאמר אדם לתינוק כבא לי מפחה בו' אבל מניחו תולש בו' ודחי תולש בעיניו בו' זורק בדברמלת דרבנן בו' ומבואר כשעט דש"ס לכאורה דאף באיסור דרבנן אין מאכילין לקטן כיד' כיון דכריי' בדרבנן ואעפ"כ הני לא יאמר כבא לי בו' ופי' כן כהמב"ס ז"ל בוף ה' מ"א דאף בשבות דרבנן אין מאכילין בו' וכן פסק כה"ס בו' שמו"ג בני חולק. אולם דעת רשב"א וכו' שם דדוקא לס"ד דקטן מלווין להפרישו ע"כ כרייהא בדרבנן מניחו תולש וע"כ רישא דלא יאמר כבא לי גם באיסור דרבנן אבל למתקנא ולמאי דק"ל דגם בדאורייתא אין כ"ד מלוויים להפרישו כרייתא כשעט באיסור טורם הא דלא יאמר כבא בו' אבל באיסור דרבנן מאכילין אותו

21

והנה יש לו מקום שיון איך מדמי בש"ס קטן אוכל נבלות
 כי לאיסורי שבת הא קי"ל בשבת מלאכה מהשבת
 אסרה חורה ומתעסק אינו איסור כלל. ובש"ס פ"ק דחולין
 י"ב ע"ב קי"ל קטן אין לו מחשבה אפילו מדרכנן ומחשבתו
 ניכרת מתוך מעשיו אינו ליה מדרבנן ומעשה אינו ליה מה"ס.
 ובקדשים דמתעסק פסול בשחיטה שחיטת חש"י פסול אף
 שאומר בפירות ששחטו לשם קדשים מ"מ בכל דבר שזריך
 מחשבה כיו מחשבה שלו כמאן דליחא וכמתעסק וכמ"ש חוס'
 ע"ס ד"ה קטן דאף דכתמא כשר בקדשים. מ"מ בקטן גרע
 דכיו רק כמתעסק אף שאומר בפירות שמכוון ליה כו' ע"ש.
 וכן בחולין אי כיו בני כוונה לשחיטה אף דגם לרבנן דר' נתן
 לא לזריך רק כוונה להחיכה סימנין ולא לזביחה כמבואר להדיא
 בש"ס פ' השוחט אעפ"כ אמר דלרבנן לא הוה מהני שחיטה
 חרש שוטם וקטן ולא מקרי כוונה וכלו הקך בלא כוונה וכן
 לענין הכשר תביעין ככלא מחשבה. וא"כ ניסו דקטן אוכל
 נבילות באיסור דאורייתא ב"ד מלווין להפרישו היינו באיסורי
 אכילה דגדול כס"ג אף בלא כוונה כיו איסור דאורייתא
 דקי"ל מתעסק בחלבים ועריות חייב שוכס כו' ופסיד
 הקטן עושה איסור דאורייתא וב"ד מלווין להפרישו אבל גבי
 איסור שבת הא גם גדול אס הוה עושה בלא מחשבה לא הוה
 איסור כלל מה"ס המעשה עצמו וא"כ כיון דקטן אין לו
 מחשבה א"כ אינו עושה מעשה איסור כלל מה"ס כיון דמלאכה
 מחשבת בעינן ולא מיקרי מהשבה ממילא אינו איסור חורה
 ואין ב"ד מלווין להפרישו ואיך דייק בש"ס אקטן אוכל נבילות
 משבת כו' :

אמנם לכאורה זה אינו דכא מצואר ע"ס דקטן יש לו
 מעשה כו' גבי אלון ורמון כו'. שחקקוס התוקות
 לצוד בקן כו' ופי' תוב' דסיכא דהמעשה מורה צבירור על
 הדבר שאין לחלות בדבר אחר פקרא מעשה וחשיב מעשה
 שיש בו מחשבה ודוקא בקיימא עולה בדרוס ואייתוס ללפון
 דאיכא למיהלי מקום הוא דלא אייתרמי לכו חשיב רק מחשבתו
 ניכרת מתוך מעשיו ע"ש. וא"כ בשלמא לענין מהשבה
 דקדשים אין המעשה מורה צבירור על המחשבה וכן על
 הכוונה להחיכה סימנין. אבל על המחשבה של המעשה עצמו
 כגון באיסור הולאש דשבת מורה המעשה צבירור על המחשבה
 של מעשה זו שדואין שמוציא לו מכנים מורה על המחשבה של
 כולאש כו' וכמו דחשיב בש"ס פ"ב דחולין דף ל"א שהיטת חש"ו
 כוונה לחחיכה עכ"פ אף דלא חשיב להחיכה סימנין ע"ש ופסיד
 חשיב מעשה דחיה לכו מה"ס. ואף דלכאורה כיון דכ' מלאכה
 מחשבת שבת הוה כמו בתרומה שביארו חוס' מירושלמי את
 שכתוב בו מח. זה אין מעשה שלו מוכיח על מחשבתו כו' ע"ש.
 דו"א דדוקא בתרומה דהיכל במחשבה לחוד בלא מעשה לא
 מהני מעשה מוכיח מש"כ בהך דבעי מעשה עם מהשבה
 שפיר אינו לכו מעשה מוכיח דכא בהכשר ושהיטת כחוב ג"כ
 מחשבה לדעתהם צבוחו כו' וכן בשבת וכנ"ל :

אמנם הא קי"ל פ"ק דשבת דלמך ר"י סומפוס הפליס
 מוציא לזוית ונמלך עליהם וכוליאם פטור שלא הו'
 עקירה מעשה ראשונה לכך ע"ש דלא מהייב בהולאש והכנסה
 רק שהיה עקירה על דעה שהיה הכהה אח"כ בר"ס. וא"כ
 לענין זה שוב בקטן בשעה שנוטל החפץ בידו ברה"י אין כאלן
 מעשה כלל רק מחשבה דכא לא ניכר כלל צבירור שהוא
 העקירה על דעת להוציאו לרה"י ואף דלמך בפירות שדולה
 להוציאו אין כאלן רק מחשבה לחוד דליה לכו ולא עדיף מקיימא
 עולה בדרוס ואייתוס ללפון כו' דכיון דשייך מקום הוא דלא
 אייתרמי חשיב רק מחשבתו ניכרת מתוך מעשיו שאינו מחשבה
 מה"ס רק מדרבנן. וכאלן גרע יותר דלין שום סוכה מלך
 מעשיו בשבת העקירה וא"כ ממילא אף שמוציא אח"כ ואז
 חשוב מחשבה מלך המעשה המוכיח מ"מ אין שום איסור חורה
 כלל כמו במפאס הפליס ונמלך וכוליאן כיון דלא חשיב בהשבה

כלל של העקירה ראשונה כדי להוציא אף שאמר בפירות
 כנ"ל וכן בצעיר ד' אמות צר"ס דבעינן ג"כ עקירה ע"ד
 לצעיר ד' אמות ולהניח ואל"ס לא מחייב וממילא אין כאלן
 גבי קטן שום איסור חורה דגם בגדול כס"ג בלא מחשבה
 ע"ד להניח לא הו' חייב כנ"ל וכמו שכתבנו חש"ו לג דלמ"פ
 שחכמונו ופירשו לא נהני מחשבתם כמ"ש חוס' ע"ס ד"ה
 ותיבעי כו' ע"ש. ואין לומר דכיון שמוציא אח"כ לרה"י אינלא
 מילתא שהי' העקירה על דעת כן וחשוב מעשה המוכיח דו"א
 דכא אף בגדול פליגי רש"ז ורבנן אי אמרינן סוכיה סופו על
 חזילתו ע"ש חולין ל"ט ע"ב ואף לרש"ז דלמך סוכיה סופו
 כו' היינו במקום שהמחשבה הו' מוטיל אינלא מילתא שהיה
 באמה מחשבתו ע"ד כן אבל בקטן דכל זמן שאינו עושה
 מעשה המורה צבירור לא מהני מחשבתו כלל אף שאומר
 בפירות שטובה ע"ד כן וא"כ ודאי דלא שייך סוכיה סופו
 כיון דבשעת העקירה לא הו' מעשה כנ"ל. ועוד דגם אח"כ
 חינו צירור שהי' העקירה על דעת להוציא דשמא נמלך להוציא
 ועכ"פ לא עדיף ממחשבתו ניכרת כו' בקיימא עולה בדרוס
 כו' שאינו אלא מדרבנן כנ"ל. וא"כ אין לדמות כלל בקטן
 הולאש ומעצור לאוכל נבילות או לשאר איסורי שבת כיון דבזה
 א"א כלל בקטן סיכיה איסור דאורייתא. וגם אין לדחות דכיון
 דכא דלין לו מחשבה הוא רק משום שהוא קטן. וא"כ נכלל בכלל
 קטן אוכל נבילות כיון שאס הו' גדול הוה מעשה במחשבה. ו"א
 דלין שום עשם ליה כיון דהוה בלא מחשבה יסי' מליה לא
 שיהי' אין כאלן מעשה איסור כלל דלא אסרה התורה מעשה כזה
 גם בגדול. ודוקא כשהמעשה הוא איסור גמור רק מלך דקטן
 לאו בר חיובא שייך לקטן אוכל נבלות כו' מש"כ בסכ"ל. וא"כ
 הוא תמוה איך דייק בש"ס מהא דדבר פלי וטליא כו' דסבר
 גם בקטן אוכל נבילות דלין מלווין להפרישו הא לא דמי כלל
 דשם עושה וודאי איסור מש"כ בהולאש והעצרה וכו' אי ס"ל
 דב"ד מלווין להפרישו אין לנו לימוד אחר רק מהא דמייחי
 הש"ס החס מלא חאלקוס כי שקן להוציר גדולים על הקטנים.
 ומכא דכל נפש לא חאלל דם כו' וא"א ללמוד רק מה דנתי ליה
 שאסור כס"ג בגדול גם בלא מחשבה מש"כ שבת כנ"ל ע"ש
 דעביד לריכותא דלא הו' מלי למילף רק איסור שהוא בכל כנ"ל
 ומש"כ בסכ"ל :

אמנם לכן יוצא דמהך כעומד דמי ועקירה גופו עקירה
 חפץ דמי לא ס"ל דר"י ובמפאס הפליס ונמלך וכוליאן
 חייב כדלמך בש"ס פ"ג דתבוחה ד' ל"א והדי"ף ז'ל' ששט דפסק
 כוותי' פ"ק דשבת ח"כ שפיר גם בקטן בהולאש ומעצור יש איסור
 דאורייתא דאף שנטל החפץ בידו מקודם מ"מ בשעה שמוציאו
 חשיב מעשה המורה צבירור על המחשבה דאף שלא הו' העקירה
 ע"ד כן חייב וכן בסנהדה וגם בצעיר למ"ש חוס' שבת ה'
 ע"ב דאף בעומד לפוס י"ל דחייב לביע ע"ש :

והנה יש לדקדק בש"ס למה הזכיר דלירכסי לי' מפתחא
 דבי מדרשא. הא גם בלורך דבר הרשות דין כן
 כמבואר בש"ע וא"ל דקטן לרבותא דאף לדבר מלאה אסור
 לזווח להציאו בפירות ז"א כיון דמייירי צר"ס דאורייתא ואסור
 להאכיל מה"ס פשוט דלא הוה איסור דאורייתא לורך מלאה :
עוד קשה למה אמר הש"ס אלמא קסבר קטן אוכל נבלות אין
 ב"ד וכו' הא הוא זה הדין עצמו מה שייך בזה אלמא
 קסבר והא דלמך לימא מחייב לי' הוא יאיסור שבת ולא הוה
 צריך להקדים קטן אוכל נבילות :

אמנם יתיישב הכך ע"פ מ"ש ה"טו"א ח"ח סי' שמו' דמשכ"ט
 במדרכי שיש היקר להניח המפתח ע"י חינוק כמו
 ע"י נכרי ואע"ג דבפ' חרב איחא דנאכדו בהפתחות כו' והלמך
 לידבר חינוק כו' משמע דאסור להביא ע"י חינוק ע"י דליהשו
 לי' בידים אסור החס מייירי צר"ס שהוא דאורייתא אבל אנו אין
 לנו אלא דריבית שהיא דרבנן ע"ש :

והנה אכ נפרש עונת ה"טו"א שפוסק כהרשב"א דאף שלא
 לדבר

כ"ל מצואר דלחן חילוק כ"ל. עכ"ל יש בזה די לימוד מ"י
 מה שכתב להקל יותר בהולאה ומעביר ע"י חינוך משנה
 איסור שבות דרנן מלאה שזה לעולם חרי דרנן כרמליה
 ומס שאינו חבוב מחבבה ותימס דרנן דח"א לנזל לדי
 איסור דאורייתא כ"ל :

אמנם

יש לדחות דכל זס למאי דמצואר כ"ל ז"ל גבי
 קטן שבה לכבד ובש"ע ואחרונים דלחן האיסור
 בקטן העושה על דעת חביו או שמלוכו רק משום דלא
 ליספו לי איסור בידים מלא תאכילוס דאמר בש"ס פ' חרש .
 וע"ז שייך שפיר כ"ל כיון דלחן לו מחבבה לחן הקטן עושה
 איסור דאורייתא ולא שייך לא תאכילוס . אולם תמכיו דמכילת'
 פ' יהרו לא תעשה כל מלאכה אחת ובק"ו בקטנים ע"פ
 הוכח ברש"י בפ"י החומש לא בא ללא להזכיר גדולים על
 הקטנים וכיים רש"י וזכו ששמינו קטן הבה לכבוד לחן
 שומעין לו מפני שבביתו עליו . וכן הרמב"ן ז"ל שם כתב
 הזכיר בלא יעשו הבנים קטנים מלאכה לדעתיו ובראיונו
 ע"פ וכן רש"י בס' החינוך ובס' יראים לר"א ממין כתבו
 בלבן סזס וח"כ מרש דלחן האיסור בקטן העושה לדעת
 חביו מלד האיסור של הקטן לצד שטוס איסור וכמו שאר
 איסורין מלא תאכילוס רק בהאב עלמו מלוס כשהמלאכה
 נעשה ע"י הניס וכמו מחויר בשביתת כהמנו כו' . וח"כ
 והלוי דלא שייך בזה מ"ש דיון דע"י סזסירה תורה דלח
 שאין לקבן מחבבה חסור להניחו לעשות לדעתו של גדול .
 דהא גם מחיר חסרה תורה כשהחומר עושה עקירה והגחה
 כ"ל בלא דעת רק דשמעם לקלא וחלול מחמת' כו' כדאמר
 פ"ק דע"ז דף ט"ו וכן בקטן כשעושה מחמת דבחו ורזונו או
 ליוויו . אך י"ל דדוקא מחמת שלעולם אינו מחבבה ע"כ האיסור
 על מחבבה כעלים משא"כ קטן דיש לו מעשה מה"א שוב י"ל
 דדוקא בהגן מלאכות דהבינו מעשה החיטא ודוחק :

אך

באמת יש לטיין דמדרמב"ם ועור וש"ע לא הביאו כלל
 כך איסור שיכיס לאו מיוחד בשבת בקטן ע"ד חביו
 כמו שהביאו שביתת כהמנו ועבד נפקא לכו מוינפס בן
 אמתיך ומלמטן יונה עבדך ואמתך כמון חבל לא מלא תעשה
 כו' בכתב ג"כ עבדך ובש"ס יצמות מ"ח ע"ב וינפס בן אמתיך
 בעבד עבד או אינו חלל עבד מכול כשהוא אומר למטן יונה
 עבדך חרי עבד מכול חמור ע"פ והנה מדלא סריך עבד
 מכול הא כ' לא תעשה מלאכה דהא חייב בכל מלות כחשה .
 וע"כ דהא חילתריך שהרב מלוס על שביתתו וע"ז אמר הא
 מוכח האיסור על הרב מלמטן יונה כו' . וח"כ ע"כ סבר
 שש"ס דלא כמכילתא כ"ל שבוכה דלחה ובק"ו היינו קטנים
 גדולים מחוירין צטמין דח"כ גם עבדך ע"כ האיסור על הרב
 דח"כ כדי מוחסרים לעלמס כחשה רק על הרב כמו בק
 ובסמתך . וע"כ שש"ס דס"ל דעבדך מיירי באיסור שעל העבד
 עלמו ולא איכפת לכו מה מחוירים צעלמס ממילא גם בק
 בגדולים ואזכרה לעלמס :

אך

חיו ראייה דהא כמו שמפרשים חתם ובסמתך כשהמלאכה
 נעשית ע"י הניסס היינו מוחמר וכן בקן בקטן שטוס
 לדעתו . אבל כשעושה מעלמו אין חיוב עליו למטו וכן כשהמס
 לא היס חיוב למעט רק מיעור שורך . ח"כ שפיר סיס לריך
 קרא דוינפס בן אמתיך הילוס למטו בעושה מעלמו ופריך
 רק מעמטן יונה דמוכה דלריך להיטו כמו שביתת כהמנו
 כ"ל . אבל קרא דלא תעשה כו' מיירי בולס בעושיית המלאכה
 מרזנו גם בעבד כ"ל . וי"ל שפיר דעובר בלא כשהעבד
 שוטס עש"י ליווי או שזכוסו :

אולם

מדברי הרמב"ם ז"ל ביצואר פ"ב מה"ע ה' י"ד כשס
 שאדם מלוס על שביתת כהמנו ק מלוס על עבד
 ואחריו וח"כ"ס שכן גבי דעת ולדעת עלמטן שכתב כו' שאלמר
 למטן יונה כו' ואיסורו נעשה . ולא איסור כלל שיכיס לאו
 בעבד מכול שטוס ע"פ הרב וע"פ כהמ"מ . אך לפטר דלא

לדבר מלוס מוחר להאגיל איסור דרנן לחינוך סוז תימס
 שלא יזכור דברי הרמב"ם וכש"ע שסחס כדבריו ולהחז
 משמעות ותרחה לו כן מס ששפורס מחלוקת הרמב"ם
 ז"ל . וע"כ עונה כע"ז על מפתחות כהכ"ל שזכור מקודם
 שהוא לדבר מלוס דכזה י"ל לב"י דברי כרמליה דרנן וע"ז
 הקשה מס' חרש דג"כ סיס מפתחות דבי מדרשא וסריך דסס
 מיירי בר"ס גמור כ"ל :

וא"כ

מיושב סכל דהש"ס דייק מדלא הביא בפירוש ע"י חינוך
 כיון שהוא לדבר מלוס דשרי דרנן ובחינוך לעולם
 האיסור הולאה דרנן כ"ל ועוד דסיס לו ללוס להבניס
 סנפתחות ללכת מעט וחח"כ ילוס להוליכו לבסח"ד דג"כ רק
 דרנן כיון שלא ס' עקירה משעה ראשונה לכך ושרי לדבר
 מלוס . וע"כ דסבר כבן עזאי ויש איסור דאורייתא בכל גווי
 ולכן אמר לידבר כו' . ואמר שפיר אלמא קסבר קטן אוכל
 כבילות כו' דמוכה דסבר חף באיסור דאורייתא אין לריך
 להפרישו כיון דמוכה דסבר כבן עזאי ויש איסור חורס . ואמר
 לח"כ לימא מסייע לי מהא דמינו חולס כו' דח"כ לא
 ס' לריך שיע כלל דבחולס וזרק שפיר יש מעשה גמור דחיה
 לי לקטן משא"כ כהולאס וכסכה . רק על איסור דאורייתא
 דסוכיס מייתי שפיר כ"ל . כיון דע"כ סבר שהוא דאורייתא
 או כב"ע או דסבר מהשכחו יוכרח חיה לכו מה"ס כ"ל .
 ומוכה כדברי סע"י דלדורך מלוס שפנו כדי לדידן כרמליה
 דרנן וחק חס ס' ר"ס גמור מ"מ לדידן דלא קי"ל כב"ע
 ומחשבתו יוכרח חיה לכו רק מדרנן ח"כ לעולם אין חלל
 דרנן כחינוך כ"ל . ובזה יתיישב מיה דהמור עולד לשון
 כרמליה לא ילמד חס לחס לחינוך כב"ע לי מפתח כו' חלל מינו
 חולס מינו זורק ותמוס למס רקט כהרי גווי או דסיס לו
 למיני לא ילמד חולס חלל מינו או חרוויכו כשהא לי
 חלל מינו עובד כו' וגמ"ע מיושב היטיב דכריסא קמ"ל לא
 ילמד הבה חף דלגילס חיו בקטן חלל איסור דרנן כיון
 דלא קי"ל כב"ע וי"ל מחבבה חש"כ חסור לדבר רבות
 וכדעת הרמב"ם ז"ל . אבל מינו חולס כו' בזה סברוחא חף
 שסוז איסור דאורייתא לבני קטן ג"כ דבזה חטיב מעכה
 סמוכיס גמור דסוי מחבבה חש"כ ח"י להפרישו דקטן אוכל
 כבילות אין מלווין להפרישו כ"ל וחק לחבי דמוקי חולס
 בעליון שאינו נקוב מ"מ קמ"ל דהא ח' סוי נקיט מינו מביא
 ס"ל דוקא כהך דח"א געלס בקטן איסור דאורייתא כלל
 משא"כ כחולס דע"פ חולס גמור סוי דאורייתא ולכן קמ"ל
 מינו חובס כו' :

ובמ"ש

מיושב מה שחמתי כל הרמב"ם ז"ל בש"ס ר"ס
 מי שהחטיך צותן סיכו לגברי או לחמור וחס
 לחן חמור וחתו לח"י ופריך לחמור הא חובס שביתת כהמנו
 ומשני וחתו עליו כשהוא מהלך כו' ובקטן לא סוכיד כלל
 בש"ס דג"כ לריך ליתן לו כשהוא חילך דהא ליחסי ליה
 איסור בידים חסור ח"ת והוכיחו דשב"א וחוס' ור"ן ז"ל
 דבאמת גם כהמ"ו לריך ליתן כשהוא מהלך ע"פ דחוק מלוד
 למה לא אמר בש"ס כן וגם כדו"ף ורמב"ם ור"א"ם לא סוכירו
 כלל וע"פ כהמ"מ . ולמ"ע מיושב שפיר דכחש"ו לגיון מעביר
 והסוכס לעולם אין כחן רק איסור דרנן והוי כמו וחתו עליו
 כשהוא מהלך דלא חטיב עקירכ משעה ראשונה לכך כ"ל :
וכן מיושב מס שחמס כמדרכי למס קטן כהא לכבות אין
 שומטין לו הא כסיכו וחתו לקטן וסחינו מכוס פסידת'
 ולמס לא חסירו כסיכו מכוס כהסד ע"פ . ולמ"ע ח"כ
 דכסיכו שפיר בקטן יש איסור דאורייתא דהוי מעשה סמוכיס
 סמוכתו לכבות משא"כ כהולאה ומעביר דח"א כלל שיכיס
 איסור דאורייתא כ"ל :

אולם

מהשפיעת לחלק בדבר חדש שלא מלאחי כרמב"ם
 ואחרונים שהדבר מוז לחלק בקטן בין איסור
 שולס ומעביר לשאר איסור ובתוס' ור"ן פ' מי שהחטיך

ע"ש. משמע דחולק רק מפני דרמב"ם ויהודאי וברי"ף סתם. ותמיהי שהרי מפורש בהס"מ שגם ר"ח גורם בן וגם נערוך גורם בן ל"ח כו' ערך חל ע"ש. ח"כ מבואר שגירסת הגאונים בן לא חיישי'. ובהג"א מבואר שגיר' מיימוני וערוך לא חיישיק. ובר"ח לא הביא משמע שלא היו יודעים דברי ר"ח וממילא אפשר דהו' שמייע להרא"ש דברי ר"ח שגורם בן לא היו חולק שידוע שדבריו דברי קבלה ובפרט בגירסתאות. וכמ"ס רמ"א ח"מ סימן כ"ה. וזוודאי נאמנים דברי הס"מ שהר"ח גורם בן. וממילא מהסתמא גם הרי"ף בן דעתו כמ"ס ב"י. עוד נראה דע"כ דמאן דאמר לא חיישיק היינו דס"ל כלישאל בחדא דחכמים מתירין ופליגי ממירר על ר"י ופסקה הלכה כחכמים. ח"כ אפשר דמסופק הרי"ף אי הלכה כר"י או כמרימר וח"כ עכ"פ הלכה כלישאל בחדא דר"י אמר אין הלכה כחכמים והיינו מה שמתירין רק כרבי דל"א לא איסור ולא היתר ולכך השמיט במשמעות לישאל דרבי. ויכחא דהבוג נהוג. וגם לגירסת רש"י דהיי' גם בן יש לומר דלשון רש"י ז"ל שש ויעלה כו' רוחב פרסה ויותר ל"ל לומר בן וידוע שלשונו בסוף לרוף. ונראה דהו' קשיא ליה מנ"ל לש"ס גם לספק אחד חוששין. דלמא כדדרי דהו' ב' השמות שמה תנעל אשפה. וגם שמה כו' שרטון. ובכל מקום ב' מיעוטים עושין ס' גנ"ל. ולכך פי' דעל דרבנן הו' כו' לקולא ולא היה חושש גם לב' השמות רק לגל תורה ביון שהיה רה"ר ולרבי ז"ל לריך ס' ריבוא בוקעין. וכפי שכתבו הפוסקים דמחנה ישראל היה ס' ריבוא אהלים וכן היום וכן ע"פ ג' פרסה ממילא רוחב פרסה הו' מקום שיהיה ס' ריבוא בוקעין וח"כ לא אמר רבי היתר גם ע"י ג' נדר הפתוח לרה"ר והיה חושש על שיהיה שמה תנעל האשפה והיום יעלה שרטון רוחב פרסה וישאר מחילה א' והר"פ שיהיה ר"ה דלוריתא. וכוזיח הס"ס שפיר מבח כ"ש אם השם רחוק שגריך ב' השמות הו' חושש כ"ש תנעל אשפה לחד. וכן דף ל"ט האריך רש"י ז"ל בלשונו ד"ה במבוי. ונראה ג"כ כנ"ל. דאל"ה מה פריך דלמא דוקא ב' השמות ע"ש. וח"כ ביון דסיכא דמי רה"ר הוא ר"ה דוקא ובמתני' דלא יעמוד דף ל"ט בעי הש"ס כרמלית מאי וקו"ל כרבא. ח"כ בכל דוכתא דהו' ר"ה אין שום רחיה על כרמלית. נמילא לדידן דאין לנו רה"ר כמ"ס ב"י ס' ג' ה"ח והו' תוספין ק לאיסור ולאו מוכיח היתר מתקציטין שפורש בש"ס. ח"כ גם לרש"י ז"ל אדרבא משמע שאין לחוש לשרטון כדרבנן :

וא"כ סאם שאנו מחייבים למוף עלנינו לדעת רמ"א ז"ל. וי"מ הרי גם כפי כללי הוראה כשהוא הנהגה סתם ורמ"א וי"א ולא כתב וכן עיקר ובהדומה עכ"פ כדרבנן לקולא טיין פ"מ בהקדמה וכללים ע"ש. ח"כ לע"ד אין להחמיר רק כשהוא ליתן נקל. רק בעת שהקדש ג"כ נראה דהו' כנסר פחות מד' שהרי כשאנו מוכסס בשלג יריאים להלך מתחת סגלית וכשמכוסס מתיראים חולי תחת השלג תקבים ויש סכנה. וגם מה שמהלקים בין דבר הניטל בשבת אף אם נאצר דאין הספור מותר לעגל. לע"ד דוקא ביר שוכנס ליצר שהמקום של ישראל אבל כנסר וייסיל שרוב ח"י מה בך שאין רשאי מ"מ הם לוקחים מים ומשברים הספור בשבת. וגם בענין המדרון שכתב סט"ז דפסק בש"ס דוקא מתלקט י' מן ד'. וברמב"ם ז"ל מדרון סתם ולא כוזיב כלל שיהי' מתלקט י' וראב"ד השיג עליו. ונראה דרמב"ם ס"ל דמ"ס ח"כ תל המתלקט הוא ענין אחר וה"ף דק"ט סתם מדרון וח"ל שיהי' מתלקט י'. והעצם נראה כדלמד פ"ף דשבת דף ח' וכן בגומא דיותר נג' הו' כרמלית ע"ש :

ולפי פי' ר' יונה נחיה לי' גידודי הוא אכן יולא ט' דמשמע שכוני רק שמהלקל הילוך סרבים להדיא כספרותה י' ממילא כשל' עפזים מר"ר המדרון כשיפוע כפי ערך מהלקט ד' מתוך ג' חשיב גידודי דהא מוכח היילוך

ע"י שלל בעבד גדול מעשה ע"ס הרב שהמלכה נעשה ע"י ענינים. דהא קו"ל אין עליה לדבר ענינים משום דברי הרב ודברי החלמיד דברי מי שומעין ואלדעתא דנפשיה עביד והו' כעושה מעלמו ושבו אין כאן רק העשה דלמען ינוח. ודוקא בקטן דלא שייך דברי רב כו'. ובל"ז סיכא שכופסו או שהעבד שונג י"ל כיון דליכא לאו דלפני טור. ולענין מלקות אין הילוק דגם אלאו זה אין בו מלקות כמו מחמר כדלמד בש"ס שבת קנ"ד. ולא הלריך להזכיר לאו זה. וגם בקטן לא הולכו להזכיר כיון דליכא לאו במאכיל בידים מלא חאכילום ומלקות אין בו גם בלאו זה כמו מחמר ואין נ"מ בדבר. מ"מ דוחק גדול אם היה בלאו מפורש על קטן שישימט הרמב"ם ז"ל מה שאין דרכו כלל. ועוד דרמב"ם ז"ל שם ריש פרק כ' שמאווה על שניתת כסמנו מלמען ינוח כו' והלא לאו מפורש בחדא לא העשה כו' ובהמתך שלא יחרוש בה ונמלא לאו שמתן לאוחרת מיתה כ"ד ואין לוקין. ופי' הס"מ דאם לא היה בכהמה מיתה הו' לוקין אף שכתוב אהה כו' ודלא כפירוש רש"י. וח"כ אם היה בקטן ספי' דאחא ובך שפוש בליווי וכומו מחמר ח"כ היה ראוי ללקות דלעולם אין בזה מיתה כשעושה הקטן בליווי אביו. והו' לאו שיהי' בו מעשה דקו"ל ב"מ ז' כר"י דחכמה והכויגה בקול לוקין דעקימת שפחיו הו' מעשה סיכא דליחעבד מעשה דביבוריה. ואם כן אמאי לא כתב הרמב"ם ז"ל לאו זה דלוקין עליו. אך י"ל כדלמד בש"ס שבת קנ"ד דאפי' למ"ד לאו היתן לאמב"ד לוקין מודה במחמר דליכתב כו' אהה למס לי הוא ייכו דמחייב כסמנו לא מחייב. כמו כן י"ל אבך גם כן כנ"ל. ועוד דדוקא בכהמה שייך דביבוריה איחעבד מעשה שאינו בדיעה כלל מה שאין כן בקטן אף דעושה ע"פ ליווי מכל מקום לא נייקרי לנבי דידים עביד מעשה כנ"ל :

אך בש"ס פ' חרש דמייחתי כל בני דמוזכרין על הקטנים ומשני דלא ליספו בידים ומלריך להו לריכא ולא מייחי הא דשנת דליירי בה מקודם ולמה לא אמר לריכא על זה. והיה נראה מה דאף למחילתא כנ"ל אין הלאו דלא העשה כו' אהה ובך רק בבנו ובחו הקטנים כשעושים בליווי אביו אבל שאר קטן שפוש על דעת הגדול אינו בכלל זה כלל. ולכך לא מייחתי כהדי הק דמוזכר הגדול על הקטן על כל קטן דעלמא כנ"ל. והא כהשב"א ז"ל כתב בעבד דמאווה אף על עבד שאינו שלו מדכהיב וינפש בן אמתך והגר מדכיל כהדי גר ע"ש. ואף זה כתב רק מהבדל דנפשיה. ואם כן בזה שאין שום לימוד י"ל דוקא בך כמשמעו. ומדוקדק מה דקייט בש"ס כנינוי בקטן העושה ע"ד אביו כו' ולמה לא אמר כהה על דעת גדול ולכנ"ל ח"ש דבעי לשנויי הא דשביחתו עליך כמ"ס רש"י בפירוש החומש ולכך קייט בעושה ע"ד אביו דשייך הלאו דאחא ובך כנ"ל :

סימן ד

לכרז ר' וואלף כ"י וכד הרב הגאון אב"ד דק"ק ווארשא. בעה"מ ח"ש :

ע"ד ספילטול בעירנו על כרך מחילת הווייסיל. ח"י למס ר"מ מהפס אחד חומרות בדבר שהעיד מהרי"ט שהיה היתר ע"פ זקנים ואחריו כוה"ג תלמידו. והג' כהסיד דבר שמואל הו' ק"ג. ושיבה כרבה המתירין כי בלחם הוא לכרים מכשול. וח"ל מחזיק הרב דב"ש להסיד וסיכ חבירו של הגוי"ח. וע"ד הע"ז כהי' שס"ג סק"כ בליוס להחמיר כה"ל שהביא רמ"א ז"ל דחייב שמה יעלה היה שרטון. לע"ד מאחד שרמ"א ז"ל פסק ע"פ מ"ס גד"מ לחלוק על ב"י ש' מאחד דרש"י ורמב"ם כו' כפי הקטין כדרכו. והד"מ כתב שאין נראה לו לדמות כל האחרונים מפני הרי"ף והרמב"ם ואלו דעת הרמ"א אין דרשו רמ"א ל"ה שרש דליווי לוחי

בעוהש"ח

ספר
אוצר הלכות

הלכות שבת - חלק ב

סימן ש"ו - שד"מ

עם מפתח כללי

והוא "אוצר הלכות" מדברי השו"ע ונו"כ ומספרי הלכה ושו"ת מגדולי הפוסקים מקמאי ובתראי עד גדולי זמנינו, בהלכות השייכים להלכות שבת, מסודר על סדר הסימנים בשו"ע, באופן קיצור ובלשון צח וקל השוה לכל נפש

זכרון משה ב"ר אהרן יהודה

גלקט ונסדר בס"ד ע"י הצב"י

אברהם צבי פריעדמאן

דומ"ץ דק"ק אור פני יהושע גאלאנמא

שנת תשע"ג לפ"ק

25

או לכבותו, ואינו נחשב כספי ל"י איסור בידים, ובלכוד שיהי' קטן שאינו בר הבנה ואינו יודע לעשות ע"ד אביו (כגון תינוק בן שנה), אבל לאחוז ביד התינוק ולהחזיקו אצל הכפתור, אסור בכל ענין, כיון שהתינוק מבין לעשותו ע"ד אביו, נחשב כספי ל"י איסור בידים.

77ג) איסור הוצאה ע"י תינוק, כשם שאסור לספות איסור לתינוק, ה"ה דאסור ליתנו איזה חפץ להוציאו ולהכניס בשבת, וכן אם התינוק מוציא איזה דבר (כגון שלוקחו מעצמו ולצרכו, ע"י לקמן), ונפל בידו ברה"ר, אסור להאב לומר לו להגביהו, וכ"ש לסייע בו להגביהו, ל"ויש מלמדים זכות על מה שיש מקילים לומר לקטן להוציא חפץ, ובפרט במקום שאינו רה"ר גמורה, והתינוק מטלטל לצרכו, אבל לצורך הגדול אין להקל, ל"י וכן ברה"ר גמורה אין להקל כלל, וכשהתינוק מוציא לצורך עצמו (בכרמלית), ל"י אין להוסיף בחבילה שלו דברים לצורך עצמו (להגדול), ואין למחות ביד המיקל. L

77ד) למסור וליקה חפץ מיד קטן, במקום שקטן מטלטל איזה חפץ בשבת

פתח האוצר

סופרים), ועיי"ע בשו"ת חתם סופר (או"ח סי' נ"ט, ומ"ו סי' י"ג), שו"ת כתב סופר (או"ח סי' מ"ו), שו"ת מהר"י אסאד (או"ח סי' פ"ד), שו"ת מהר"ם שיק (או"ח סי' קע"ג), שו"ת מחנה חיים (תלמאי סי' כ"ו), א"א בוטשאטש, שו"ת שואל ומשיב (תלמאי ס"א סי' קי"ו), שו"ת לבושי מרדכי (או"ח ס"א סי' ס"א), שו"ת דברי יעקב (סי' ס"ז), תפארת ישראל (נהקדמה לעיונין ד"ה אמר), שו"ת ערוגת הבשם (או"ח סי' ס"ט), שו"ת ארץ צבי (ס"א סי' ע"ה), שו"ת מחזה אברהם (סי' נ"ו), שו"ת משיב דבר (ס"א סי' כ'), שו"ת חקרי לב (סי' ס"ט), ומ"ש בשו"ת תשובת והנהגות (מ"ג סי' פ"ב) בשם הגר"ת מבריסק זצ"ל והגאון בעל בית הלוי זצ"ל.

ל"ב. אף דגם בזה מצינו באחרונים סברות להקל, אין זה אלא לימוד זכות בעלמא, וקשה מאוד לסמוך על התירים אלו ברה"ר גמורה, ע"י בשו"ת הרי"מ (סי' ג'), שו"ת האלף לך שלמה (או"ח סי' קמ"ג), שו"ת נשמ"ש (סי' מ"ע) בשם כמה אחרונים.

ל"ג. ע"י בשו"ת נשמ"ש (סי' מק"ה) דתלוי במחלוקת האחרונים אי אסרינן ריבוי בשיעורין גם באיסור הוצאה, וכ"ש דברה"ר דידן יש מקום להקל, וע"כ אין למחות ביד המיקל דבר ארל לרחחלה יש

סעי' ו') דמותר להוליך תינוק למקום שימצא שם חפץ, ויביאו לעצמו אע"פ דהגדול מכוין שיביאו לצרכו (לענין הגדול), כיון שאין הקטן יודע מזה, וכן הוא לענין נידו"ד בספר ארחות שבת (פכ"ד ס"ט) ושו"ת שבט הקהתי (מ"ד סי' קכ"א) ושו"ת נשמ"ש (סי' מע"ט ומ"פ), ועיי"ש דכן יוצא ממ"ש השו"ע הרב (סי' מר"מ ס"ד) דאע"פ שאסור לצוות לקטן לאכול חוץ לסוכה, מותר להניח לפניו לאכול והוא אוכל מעצמו חוץ לסוכה, ורק אם הקטן יודע לעשותו ע"ד אביו, יש בו משום ספי בידים, ועוד דהוי בכלל מסייע שיש בו ממש.

ל"א. והוא עפ"י מ"ש לעיל דדעת הרשב"א הו"ד דמותר לומר לקטן לעשות איסור דרבנן אם הוא לצורך התינוק, וה"ה לענין הוצאה "לצורך הקטן" דמותר לומר לו לישא איזה דבר, במקום שאינו אלא כרמלית, אבל לצורך הגדול אין להקל, כי אם לצורך מצוה ובאקראי בעלמא כנ"ל (כגון להניח מפסס כדי לפתוח הפתח הקודש ומ"ו), וכן י"א דכל שאינו אומר לו להדיא לישא, אלא מכינים לו ממתקים לישא עמו, מותר (וכלל לענין העמדת מינוק סמוך לכפמור עלקטמ"ק), וכן י"א להקל עפ"י מ"ש הט"ז (סי' שמ"ו סוסק"ו) דמותר לרבוץ אמתות ע"י בניו ברמלית ע"י

(כאמ"ל המור נ"ל), ל"א יתן התפץ ליד הקטן, אלא יניחוהו על השלחן והקטן בעצמו יקח משם התפץ, וכן כשמביאו לא יקחהו מידו, אלא הקטן יניחו על השלחן ומשם יקחהו הגדול. L

(טו) להחזיק ביד תינוק ברה"ר כשיש בידו משא, ע"י מ"ש לעיל (ס"י) ש"פ אות א'-ד').

(טז) נתינת משחקים מוקצים לתינוק, ל"א יתן לקטן משחקים שיש בהשתמשות בו איסור תורה כגון עט (פעדע, קרעיאן וכדו'), אבל אם אין בו רק איסור דרבנן, כגון שמשמיע קול שיר, או שיכולין להדליק בו עלעקטרי"ק (שאינ בו איסור תורה, כגון שאין בו גר דולק), במקום צורך גדול מותר ליתנו לקטן, וכ"ש אם יכולים להשתמש בו גם בדרך היתר, אבל פשוט דאסור להגדול להשמיע בו קול לצורך הקטן.

(יז) פתיחת כלים, פרידשידע"ר ע"י קטן, ל"א כלים שיש להחמיר מלפתחן בשבת, מחשש שבירת או עשיית כלי, יש להתיר לפתחן ע"י קטן, אם הוא לצורך הקטן דהיינו שרוצה ליטול דבר מתוכו לצורכו, או אפי' לצורך הגדול אם הוא רק באקראי בעלמא ולצורך מצוה, וה"ה לענין פתיחת פרידשידע"ר בשבת ל"א שיש להחמיר מלפתחן בשעה שאינו עובד, דמותר לפתחו ע"י קטן, ל"א שיש להתיר לפתחו גם אם גר העלעקטרי"ק (כאל"כ) דולק בו ובאופן הנ"ל.

(יח) הכנסת אשת כהן מעוברת לבית החולים (ולמקום טומאה), אף דאסור להכניס כהן שהוא קטן לבית שיש בו טומאה, כנ"ל דאסור לספות לו איסור,

פתח האוצר

היתר, אע"פ שיש להחמיר, טוב לעשותו ע"י קטן אם אפשר.

לז. ע"י משי"כ לעיל (ס"י) רפ"ה אות י"ז ו"ח).

לח. כגון אם שכח לכבות הנר מלפני שבת, דאין בפתיחתו כשאינו מכויין להדליקו, כי אם פסיק ריש"י, וכל שהתינוק רוצה לפותחו לצורכו, מותר לדעת הרשב"א הנ"ל (ואפי' לנזק הגדול באקראי בעלמא ולנזק מזה), וע"כ כל שרוצה לפתחו ע"י קטן, יאמר לו שיכול ליקח לעצמו איזה מאכל או משקה המונח בתוכו, ובאופן זה עושה הקטן האחר לטובו ושמירתו.

לד. ישועות חכמה (ס"י קס"ה סק"ו), שלא יעשה הגדול עקירה או הנחה, וכמ"ש (לעיל ר"ט ס"י ש"ה) לענין נתינת חפץ ליד נכרי.

לה. כן הוא עפ"י הנ"ל דבאיסור דרבנן אין איסור ספ"י כשהוא לצורך הקטן, וכן הוא לענין גידוד בספר ארחות שבת (פכ"ד סט"ו).

לו. כנ"ל דכל דבר שאין בו רק איסור דרבנן, אם הקטן עושה אותו לצורך הגדול והוא לצורך מצוה ובאקראי בעלמא, או לצורך עצמו אף בקביעות, אין בו איסור ספ"יה, עיי"ע לעיל (ס"י) ט"ז אות כ"ו). וכדמצינו כעיי"ז רמ"א ...